

Twoja Polska

PROGRAM KOALICJI OBYWATELSKIEJ

KOALICJA OBYWATELSKA

.Nowoczesna

Twoja Polska

PROGRAM KOALICJI OBYWATELSKIEJ

KOALICJA OBYWATELSKA

Platforma
Obywatelska

.Nowoczesna

www.koalicjaobywatelska.pl

Spis treści

LEPSZA POLSKA DLA WSZYSTKICH	3
1. POLSKA DEMOKRACJA. WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA DLA WSZYSTKICH	9
2. POLSKA ZDROWIA. EUROPEJSKA OCHRONA ZDROWIA	47
3. POLSKA DOSTATNIA. WYŻSZE PŁACE I GOSPODARKA DLA WSZYSTKICH	59
4. POLSKA EKOLOGII. KLIMAT I WODA	91
5. POLSKA EDUKACJI I KULTURY	105
6. POLSKA SENIORA	123

Lepsza Polska dla wszystkich

30 lat po upadku komunizmu w Polsce znaleźliśmy się jako wspólnota obywatelska na zakręcie. Podobnie jak w 1989 roku, w wyborach ponownie zdecydujemy o kierunku, jaki obierze Polska w najbliższych latach, a nawet być może – dekadach. Zdecydujemy, jakie będą: ustrój naszego kraju, charakter stosunków społecznych, zakres realnych praw i swobód obywatelskich, nakreślimy perspektywy naszej gospodarki i miejsca Polski w Europie. Wybierzemy przyszłość Polaków.

Czy każdy głos będzie miał jednakową siłę? Czy karierę w Polsce będzie mógł robić każdy, czy tylko członkowie i poplecznicy partii rządzącej? Czy w szkole, sądzie, szpitalu, banku lub urzędzie wszyscy będą równi, czy też ci związani z władzą okażą się równiejsi? Czy Polska będzie państwem, z którym należy się liczyć w regionie, Europie i na świecie, a my wszyscy będziemy mogli być z niej dumni, czy też na długo pozostanie nam przyjąć rolę outsiderów pomstujących na resztę świata za naszą izolację?

To tylko niektóre z wyborów, przed którymi stoją dziś Polki i Polacy.

Ten kluczowy dla losów kraju moment wymaga zarówno wielkiej rozwagi, jak i wielkiej odwagi. Powołaliśmy szeroką Koalicję Obywatelską jako porozumienie osób rozumiejących doniosłość wyzwań, które stawiają przed Polską i Polakami czasy obecne. Koalicja Obywatelska łączy osoby centrum, umiarkowanej prawicy i lewicy, które jednoczy cel, jak się zdaje, najważniejszy dziś dla przeważającej części Rodaków: Polski demokratycznej, uczciwej, bezpiecznej i osadzonej mocno w Europie.

Zdecydowaliśmy się zaproponować wyborcom blisko tysiąc różnorodnych kandydatów i kandydatki, gwarantujących uczciwość, patriotyzm, energię i zaangażowanie. Są to osoby doświadczone w pracy i aktywności społecznej na poziomach krajowym, regionalnym, lokalnym i środowiskowym.

Po tygodniach publicznych dyskusji i spotkań przedstawiamy nasz program wyborczy.

Program Koalicji Obywatelskiej opieramy na przekonaniu, że pieniądze z budżetu państwa nie są własnością żadnej partii. Nie mogą zatem być używane – tak jak dzieje się to obecnie w państwie patologicznym – do korupcji politycznej, kupowania głosów, uwłaszczania działaczy partyjnych i propagandowego maskowania afer, w które uwikłana jest władza. Pierwszym i podstawowym punktem naszego programu jest budowa demokracji dla wszystkich obywateli, a nie – jak dziś – demokracji partyjnej.

Budżet państwa zawdzięczamy wpływom z podatków płaconych dzięki ciężkiej pracy Polek i Polaków – osób o różnych poglądach i sympatiach politycznych. Dlatego chcemy, by publiczne pieniądze były przeznaczone wyłącznie na działania państwa oparte na logice dobra wspólnego.

Program Koalicji Obywatelskiej skupia się na kluczowych zadaniach państwa. Jednym z nich jest pomoc najsłabszym i potrzebującym. Przygotowaliśmy precyzyjny plan naprawy stanu służby zdrowia. Mamy również szczegółowe propozycje ochrony doświadczających przemocy kobiet i dzieci. Proponujemy też ambitny program skierowany do seniorów – osób, którym należy się efektywna pomoc państwa polskiego, ponieważ przepracowali dla ojczyzny całe życie.

Wierzymy, że obowiązkiem silnej i sprawiedliwej Rzeczypospolitej jest budowa ładu motywującego do nauki i pracy oraz zachęcającego do podejmowania biznesowego ryzyka związanego z prowadzeniem firmy i zatrudnianiem pracowników.

Zamiast karmić Polaków złudzeniami, że źródłem dobrobytu polskich rodzin może być wyłącznie pomoc socjalna, bez dochodów z własnej pracy, Koalicja Obywatelska proponuje rozwiązania, które realnie podniosą pensje milionów ciężko pracujących, ale wciąż za mało zarabiających Polaków. Nasze propozycje zatrzymają na rynku pracy kobiety i osoby starsze – nie przymusem, ale w oparciu o dobrowolność dzięki gwarancjom wyższych płac i godziwej emerytury.

Proponujemy również rozwiązania premiujące uczciwych polskich przedsiębiorców, zapewniające im stabilność i przejrzystość systemu prawnego, w którym funkcjonują. Dla nas przedsiębiorcy nie są złodziejami, przeciwko którym dzisiejsze państwo uruchamia wszystkie dostępne sobie służby. Przedsiębiorcy polscy i polscy pracownicy są faktycznymi twórcami siły i bogactwa naszego państwa. Program gospodarczy Koalicji Obywatelskiej oddaje im sprawiedliwość.

Wszystkie zaproponowane przez nas rozwiązania zawierają gwarancje, że pomoc państwa, czyli pieniądze z podatków wypracowanych przez wszystkich obywateli, trafi rzeczywiście do najbardziej potrzebujących.

Doraźna, a przy tym rabunkowa strategia tworzenia państwa, realizowana przez ostatnie cztery lata, pokazuje wyraźnie stosunek partii rządzącej do środowiska naturalnego, które jest naszym wspólnym dobrem. Wycinane są lasy, nie dba się o stan wód, polskie miasta prześladowane najgorszym smogiem w Europie. W programie pokazujemy, jak to zmienić – tak, by polską naturą cieszyły się też nasze dzieci i wnuki.

Koalicja Obywatelska proponuje też ambitny pakiet edukacyjny dedykowany polskim dzieciom i rodzicom, którym obecnie rządzący zafundowali totalny chaos w szkole. Rozwiązania, które odbudują polską szkołę, podniosą rangę zawodu nauczyciela, a polskim dzieciom – tym z metropolii i tym z prowincji – zagwarantują równość szans w starcie życiowym.

Polacy, mimo wielu trudnych doświadczeń, są dumni ze swoich osiągnięć po 1989 roku. Dziś jednak chcą Polski lepszej – nie tylko dla samych siebie, ale dla wszystkich Rodaków oraz pokoleń następnych.

W Koalicji Obywatelskiej wiemy, że nie ma wolności, równości i solidarności bez dobrze zorganizowanego, uczciwego państwa, w którym uznanie budzą sprawne działania instytucji, siła armii i skuteczna polityka zagraniczna. Państwa, w którym normy są jasne i takie same dla każdego, a media i kultura łączą – nie szczują.

Dzisiejsze państwo tworzy uprzywilejowaną kastę ludzi partii rządzącej i drenuje społeczeństwo na rzecz utrzymania przez nią władzy. Nasz plan – odwrotnie – daje szansę budowy państwa dobrego dla wszystkich, państwa, które myśli perspektywicznie – na kolejne dziesięciolecia. Proponujemy budowę kraju, w którym będą chciały żyć i zakładać rodziny nasze dzieci i wnuki.

Kidane - Kloisha

Grzegorz Schotyga

Katarzyna Lubnowa

Barbara Owczarka

Mateusz Tracz

Janusz

Przedstawiamy Państwu
program wyborczy
Koalicji Obywatelskiej
„Twoja Polska”.

---

1. POLSKA DEMOKRACJA

WOLNOŚĆ I DEMOKRACJA DLA WSZYSTKICH

PAŃSTWO PRAWA

Rzeczpospolita jest demokratycznym państwem prawnym. Konstytucja RP wyznacza zasadę trójpodziału władzy oraz określa podstawowe prawa i obowiązki obywateli. Ich naruszenia w ostatnich czterech latach oraz ewidentne łamanie ustawy zasadniczej oznaczają konieczność doprecyzowania konstytucyjnej i prawnej odpowiedzialności osób pełniących obecnie najwyższe funkcje w państwie.

Uważamy, że fatalna spuścizna minionych czterech lat w Polsce jest konsekwencją wielokrotnie łamanych przez władze zasad demokracji, prawa, w tym Konstytucji oraz budowy państwa partyjnego. Zmienimy to. Zapewnimy, że głos obywateli będzie słyszany – wprowadzimy głosowania przez Internet oraz zasadę, wedle której milion zebranych podpisów będzie obligował do przeprowadzenia referendum.

Przywrócimy konstytucyjną zasadę mówiącą o tym, że każdy w Polsce jest równy, zasługuje na szacunek, możliwości rozwoju, niezbędną ochronę i – gdy zachodzi taka potrzeba – opiekę. Każdy, bo wszyscy jesteśmy równymi obywatelami jednej Ojczyzny bez względu na poglądy polityczne, aktywność religijną, miejsce zamieszkania i poziom zamożności. Państwo polskie będzie lepiej wspierać osoby z niepełnosprawnościami.

Zalegalizujemy związki partnerskie. Przywrócimy sprawność i niezależność sądom oraz pełną wolność mediom, także publicznym.

Uchwalimy Akt Odnowy Demokracji, który będzie nie tylko zbiorem przepisów prawa znoszącym wszelkie naruszenia zasad państwa demokratycznego w ustawach i decyzjach z ostatnich czterech lat, lecz także wprowadzi mechanizmy wzmacniające przyjęty po roku 1989 demokratyczny ustrój państwa i trójpodział władzy.

Odbudujemy niezawisłość i niezależność polskiego sądownictwa, poczynając od Trybunału Konstytucyjnego. Przywrócimy zapisane w Konstytucji RP zasady wyboru sędziów do Krajowej Rady Sądownictwa oraz pierwotną strukturę Sądu Najwyższego. Przeprowadzimy zmiany, które przyspieszą rozstrzygnięcie spraw obywateli w sądach powszechnych i uniemożliwimy jakikolwiek wpływ polityków na podejmowane w nich decyzje.

Rozdzielimy funkcję Prokuratora Generalnego od Ministra Sprawiedliwości. Wprowadzimy w prokuraturze jasne kryteria awansów, konkursy oraz kadencyjność funkcji.

Naprawimy to, co zostało przez ostatnie lata dotkliwie zniszczone: polskie wojsko, dyplomację, wizerunek i pozycję Rzeczypospolitej w świecie.

DEMOKRACJA PONAD INTERESAMI PARTYJNYMI

- Akt Odnowy Demokracji
- Niezależność Trybunału Konstytucyjnego, odpolitycznienie i reforma Krajowej Rady Sądownictwa
- Kodeks Legislacyjny: wysoka jakość prawa

Demokracja ma służyć Polakom i nie może być podporządkowana interesom partyjnym, ponieważ jak mogliśmy się przekonać, prowadzi to do zniszczenia ładu konstytucyjnego oraz staje się zagrożeniem dla praw i wolności obywateli.

Dlatego przyjmujemy Akt Odnowy Demokracji, który stworzy trwałe ramy demokratycznego państwa prawa. Jego fundamentem będą niezależne instytucje, gwarancje podstawowych praw i wolności obywatelskich oraz bezstronne i wiarygodne mechanizmy kontroli władzy.

Odbudujemy pozycję i niezależność Trybunału Konstytucyjnego, usuniemy z niego sędziów-dublerów. Odpartyjnimy Krajową Radę Sądownictwa i odbierzemy politykom prawo wyboru sędziów w niej zasiadających. Zapewnimy niezależność Sądu Najwyższego.

Akt Odnowy Demokracji zagwarantuje Polakom ich podstawowe prawa i wolności, które obecnie są w coraz większym stopniu ograniczane, w tym pełną wolność zgromadzeń czy prawo do prywatności.

Wprowadzimy również nowe rozwiązania, które wzmocnią jakość demokracji oraz pozwolą odbudować zaufanie Polaków do państwa i jego instytucji. Przywrócona zostanie konstytucyjna funkcja Sejmu i Senatu w zakresie stanowienia prawa, demokratycznej kontroli i mądrej, merytorycznej debaty służącej Polsce i Polakom.

Przyjmiemy Kodeks Legislacyjny, który zdefiniuje transparentne i rzetelne zasady stanowienia w Polsce prawa. Zagwarantujemy przestrzeń do publicznego dialogu z Polkami i Polakami w sprawach fundamentalnych dla Polski. Większe zaangażowanie organizacji pozarządowych w sprawy kraju i skuteczna kontrola społeczna będą dodatkowym zabezpieczeniem dla stabilności państwa prawa i demokratycznych instytucji.

Łamanie Konstytucji RP jest zbrodnią stanu. Wprowadzimy odpowiedzialność wszystkich tych, którzy łamali standardy państwa prawa.

DOBRE PRAWO, WOLNE SĄDY

- Niezależny, apolityczny i profesjonalny wymiar sprawiedliwości
- Przyspieszenie ciągnących się spraw i obniżenie opłat
- Decyzje prokuratury niezależne od polityki: rozdzielenie funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości

Efektem wprowadzanych od czterech lat zmian w wymiarze sprawiedliwości jest nie tylko zniszczenie ładu konstytucyjnego, niezależnych instytucji i praworządności, ale także pogorszenie jakości systemu sądownictwa, w szczególności wydłużenie średniego czasu czekania na rozprawę. Polskie sądy nie mogą być miejscem, w którym polityk wywiera presję na obywatela. Sądy muszą być niezawisłe, profesjonalne i sprawne. W celu wzmocnienia niezależności sądów i zlikwidowania nacisków na niepokornych wobec władzy sędziów zlikwidujemy nadużywanie instytucji „delegacji sędziów” i uznaniowych premii. Wprowadzimy transparentny system nominacji nowych sędziów sądów powszechnych. Przeniesiemy nadzór administracyjny nad sądami powszechnymi do Sądu Najwyższego. Wprowadzimy przemyślane rozwiązania, które przyspieszą procesy sądowe i ułatwią dostęp do sądów wszystkim Polkom i Polakom. Zwiększymy rolę systemów elektronicznych w obsłudze sądów, usprawnimy administrację sądową. Upowszechnimy systemy arbitrażowe i mediacje oraz przełączymy część sądowych uprawnień innym instytucjom państwa, np. urzędowi stanu cywilnego lub notariuszom. Uprościmy i zmniejszymy opłaty sądowe. Wprowadzimy przemyślaną i dobrze zaplanowaną reformę prokuratury. Ostatecznie rozdzielimy funkcje Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości. Zadbamy o to, aby przełożonym korpusu prokuratorów nie mógł być poseł czy prezes partii politycznej, a jedynie doświadczony prokurator. Wprowadzimy konkursy i jasne kryteria awansów oraz kadencyjność funkcji.

WOLNE MEDIA

- Odpolitycznienie mediów publicznych
- Zniesienie abonamentu i ograniczenie reklam
- Publiczne media regionalne zwrócone regionom

Wolność jest najważniejszym, konstytucyjnym prawem każdego człowieka, fundamentem demokracji i państwa prawa. Wolność to m.in. wolność słowa oraz prawo do rzetelnej i wiarygodnej informacji. Media publiczne nie mogą być – jak przez ostatnie cztery lata – ograniczane do funkcji propagandowych na rzecz rządzącej formacji. Dlatego zapewnienie wolnych i niezależnych mediów oraz rzetelnego dziennikarstwa to jedno z najważniejszych zadań Koalicji Obywatelskiej.

Uzdrawianie publicznych mediów zrealizujemy w oparciu o trzy fundamentalne zasady, wynikające z „Paktu dla mediów” podpisanego przez demokratyczną opozycję w 2016 r. Media będą: obywatelskie, niezależne politycznie i stabilne finansowo. Przywrócimy Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji konstytucyjne uprawnienia i zlikwidujemy Radę Mediów Narodowych. Przywrócimy również rotacyjność kadencji członków KRRiTV, różnicując kadencje na 6, 4 i 2 lata. Media publiczne muszą pełnić swoją obywatelską misję: rzetelną, bezstronną i wiarygodną. Dlatego ograniczymy emisję reklam i równocześnie zlikwidujemy abonament.

Wierzmy, że Polska regionalna jest równie ważna jak Polska centralna. Dlatego kontrolę nad regionalnymi ośrodkami mediów publicznych będą sprawować samorządy wojewódzkie. A ich program w zdecydowanej większości będzie poświęcony sprawom lokalnym, najbliższym obywatelom.

PRAWO POLAKÓW DO DECYDOWANIA

- Milion podpisów to gwarancja referendum
- Pełna jawność decyzji państwa
- Rzetelne konsultacje społeczne

Demokracja nie może być reglamentowana i ograniczać się do momentu wyborów. Dlatego wprowadzimy w Polsce obligatoryjne referenda w przypadku zebrania miliona podpisów. Chcemy, by dialog między Polakami i władzą był ciągły oraz by nie ustawał wpływ obywateli na rządzących. Przywrócimy dostęp do danych publicznych, wprowadzimy jawność decyzji kadrowych i finansowych administracji państwowej. Pozwoli to Polkom i Polakom podejmować decyzje w oparciu o rzetelną wiedzę.

Dialog z obywatelami na każdym szczeblu będzie podstawą wszelkich decyzji dotyczących rozwoju Polski. Zapewnimy realny udział w nim ruchom obywatelskim i społecznym oraz organizacjom dbającym o prawa człowieka i obywatela. Organizacjom społeczeństwa obywatelskiego powierzmy realizację ważnych zadań i projektów. Przywrócimy funkcję konsultacji społecznych przy tworzeniu prawa.

PRAWA POLEK

- Spokojne macierzyństwo i dobra praca, którą można pogodzić z czasem dla rodziny i dla siebie
- Prawo do in vitro i opieki okołoporodowej
- Równe płace dla kobiet i mężczyzn

Prawem każdej Polki jest spokojne macierzyństwo, godne wynagrodzenie i bezwzględna ochrona przed przemocą. Kobiety żyjące w najcięższych warunkach, maltretowane przez domowych oprawców, wymagają szczególnej ochrony prawnej i materialnej państwa. Zmienimy Kodeks Karny tak, by to sprawca bał się kary, a kara była nieuchronna.

Odpowiedzialność za dobrą przyszłość każdego dziecka to nie tylko odpowiedzialność rodziców, ale także państwa. Każde dziecko ma prawo do materialnego zabezpieczenia, godnego życia i edukacji, dlatego zmienimy prawo, aby skutecznie wspierało samotne matki w walce o należne świadczenia alimentacyjne.

Nie ma naszej zgody na to, aby kobiety były zakładniczkami czyjegokolwiek światopoglądu. Kobietom zagwarantujemy dostęp do darmowej procedury in vitro oraz realne, a nie zapisane jedynie „na papierze”, prawo do bezpłatnego znieczulenia przy porodzie. Dokładnie ta sama zasada maksymalnej troski o kobiety dotyczy pełnego dostępu do badań prenatalnych i opieki okołoporodowej.

Wprowadzimy edukację seksualną w szkołach oraz dostępną i refundowaną antykoncepcję. Przywrócimy antykoncepcję awaryjną dostępną bez recepty.

Wdrożymy rozwiązania, które zapewnią kobietom możliwość rozwoju osobistego i zawodowego. Skończymy z częstą dyskryminacją kobiet na rynku pracy. Każda kobieta za taką samą pracę oraz te same kwalifikacje musi mieć zagwarantowane takie same szanse rozwoju zawodowego jak mężczyzna. Dlatego zrównamy płace kobiet i mężczyzn mających te same kwalifikacje i pracujących na tych samych stanowiskach.

Wprowadzimy również mechanizm równowagi płci na stanowiskach kierowniczych i menedżerskich w instytucjach państwowych i spółkach Skarbu Państwa. W Polsce standardem staną się oceny i nagrody dla pracowników, uzależnione od ich realnych kompetencji i wkładu pracy, a nie płci.

Dzięki walce ze stereotypami, transparentności wysokości wynagrodzeń, likwidacji barier w awansach i wsparciu kobiet na rynku pracy, także w sektorach wysokopłatnych, zlikwidujemy lukę płacową i emerytalną między kobietami a mężczyznami.

Stanowczo sprzeciwiamy się również stawianiu kobiet wobec najtrudniejszej alternatywy: rodzina czy praca. Zwiększymy (tak jak w miastach, gdzie rządzą politycy z Koalicji Obywatelskiej) liczbę miejsc w żłobkach i przedszkolach, a także wprowadzimy dwumiesięczne urlopy ojcowskie.

GŁOSOWANIE PRZEZ INTERNET

- Większe zaangażowanie Polaków w sprawy państwa
- Niezależność głosowania
- Zwiększenie frekwencji i przeciwdziałanie wykluczeniu

Demokratyczne procesy, w tym udział w wyborach i referendach, muszą uwzględniać rozwój technik informatycznych i komunikacyjnych, które mają zastosowanie w naszym codziennym życiu.

Głosowanie przez Internet stworzy warunki dla zwiększenia frekwencji, szczególnie wśród młodych ludzi. Ułatwiony zostanie w jeszcze większym stopniu udział w wyborach grup zagrożonych wykluczeniem, w tym osób niepełnosprawnych.

Państwo polskie będzie nowoczesne – i przede wszystkim przyjazne dla obywateli.

KARA ZA PRZEMOC

- Ochrona ofiar przemocy
- Pełne egzekwowanie prawa
- Surowe kary za przemoc

Bezkarna przemoc, szczególnie wobec kobiet, to jeden z najgorszych elementów źle funkcjonującego dziś państwa. Obecny parlament był o krok od uchwalenia prawa, które chroni sprawców przemocy domowej i zastrasza jej ofiary, zniechęcając do dochodzenia swych niezbywalnych praw. Dlatego wprowadzimy politykę antyprzemocową, która zagwarantuje pełną wykonalność prawa, jednocześnie zapewniając skuteczną ochronę ofiar. Dotyczyć to będzie nie tylko przemocy domowej, ale także przestępstw seksualnych i wszelkich innych przejawów przemocy, łącznie z przemocą w Internecie czy życiu publicznym. Definiowanie tego, kto jest ofiarą, a kto agresorem, nie może być związane z jakimkolwiek poglądami politycznymi. Dążenie do nieuchronności kar nie podlega tu dyskusji – np. to sprawca, a nie ofiara powinien być zmuszany do opuszczenia wspólnego lokum.

REALNE ALIMENTY

- Państwo po stronie dzieci
- Alimony tak nieuchronne jak podatki
- Sądy współdziałające z innymi instytucjami

Dziecko ma dwoje rodziców odpowiedzialnych za jego wychowanie i utrzymanie. Alimony to nie prezenty, ale niezbywalne prawo. Osoba uprawniona do ich pobierania nie powinna być zmuszona do ich samodzielnego egzekwowania – musi je terminowo otrzymywać na konto. Dlatego alimony będą ściągane tak jak zaległe podatki. Państwo skupia się teraz na ściąganiu pieniędzy od obywateli, my zapewnimy, by zaczęło skutecznie to robić także dla nich. Usprawnimy w tej kwestii działania sądów i wszelkich instytucji realizujących ich decyzje.

RODZINA I PRACA

- Odciążenie pracujących członków rodziny
- Wspieranie współodpowiedzialności za rodzinę
- Płatne dwumiesięczne urlopy ojcowskie

Zarówno rodzina, jak i praca to podstawowe wartości w naszym społeczeństwie. Dlatego zapewnimy Polkom i Polakom instrumenty i środki finansowe niezbędne do godzenia życia rodzinnego z pracą: żłobki, przedszkola, domy opieki dla seniorów, w tym domy opieki dziennej, świetlice edukacyjne oraz elastyczny czas i organizację pracy. Będziemy wspierać partnerski model rodziny i sprawiedliwy podział ról w opiece nad dziećmi, promując urlopy ojcowskie i gwarantując dwa miesiące płatnego urlopu rodzicielskiego specjalnie dla ojców. Chcemy, aby rodzina miała pełne prawo do decydowania o swojej aktywności.

CENIONE KOMPETENCJE

- Koniec kryterium płci przy wynagradzaniu
- Pomoc kobietom w ich karierze
- Walka ze złymi stereotypami

Zrównamy płace kobiet i mężczyzn mających te same kwalifikacje i pracujących na tych samych stanowiskach. Dzięki walce ze stereotypami, transparentności w ustalaniu wysokości wynagrodzeń, likwidacji barier w awansach i wsparciu kobiet na rynku pracy, także w sektorach wysokopłatnych, zlikwidujemy lukę płacową i emerytalną między kobietami a mężczyznami.

Wprowadzimy mechanizm równowagi płci w gronach kierowniczych instytucji państwowych i spółkach Skarbu Państwa. W Polsce standardem staną się oceny i nagrody dla pracowników uzależnione od ich realnych kompetencji, a nie płci.

LEGALNE ZWIĄZKI PARTNERSKIE

- Usankcjonowanie prawne stałego związku bliskich sobie osób
- Prawo do dziedziczenia i informacji medycznej
- Państwo chroniące przed dyskryminacją

Choć obecnie rządzący państwem nie chcą tego dostrzec, związki partnerskie są w Polsce faktem. To relacje bardzo bliskich sobie osób, zarówno hetero-, jak i homoseksualnych, które z różnych powodów nie zawierają związku małżeńskiego. Ale ani płeć, ani inne czynniki, zwłaszcza uprzedzenia ze strony przedstawicieli władzy, nie mogą odbierać partnerom takiego związku możliwości posiadania prawnych powiązań: dziedziczenia, uzyskania informacji medycznej o najbliższej osobie, prawa do pochówku. Nikomu, a szczególnie przedstawicielom państwa, nie może przeszkadzać, że ludzie chcą się o siebie troszczyć i tworzyć trwałe związki dwóch najbliższych sobie osób.

WSPARCIE W NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

- Likwidacja pułapki rentowej
- Takie same zasiłki dla opiekunów dzieci i dorosłych
- Bezpłatne turnusy rehabilitacyjne i bezpłatne leki

Świat bez barier dla osób z niepełnosprawnościami musi się zacząć od usuwania barier prawnych. Dlatego Koalicja Obywatelska zniesie tzw. pułapkę rentową. Obecnie rentę zawiesza się częściowo po przekroczeniu 70% średniej pensji krajowej przez zarabiającego rencistę, a zawieszenie całej renty następuje powyżej 130% średniej krajowej. Zniesienie ograniczeń pozwoli zachować rentę w pełnej kwocie i zwiększy motywację do poszukiwania stałego zatrudnienia przez rencistów, którzy mogą dorabiać. Tym samym zdecydowanie poprawi się sytuacja materialna osób z niepełnosprawnościami. Jednocześnie Koalicja Obywatelska wykona wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 2014 r. stanowiący, że opiekunowie dorosłych osób z niepełnosprawnościami powinni dostawać zasiłki nie mniejsze niż opiekunowie dzieci z niepełnosprawnościami, ponieważ ich sytuacja i wyzwania są identyczne.

Powstanie klarowny system wspierania przez państwo pozarządowych programów aktywizacyjnych i projektów wspierających osoby z niepełnosprawnością. Państwo pomoże wyjść z czterech ścian niepełnosprawnym Polkom i Polakom – powstanie prosty w obsłudze system informacji o możliwej pomocy finansowej i rzeczowej. Chcemy również wprowadzić dla osób z niepełnosprawnościami bezpłatne turnusy rehabilitacyjne przynajmniej raz w roku oraz dostęp do pakietu darmowych leków.

URZĘDY DLA LUDZI

- Obywatel to nie petent
- Jednolity standard usług publicznych
- Podatki nie będą marnowane

W bezpośrednich kontaktach administracja państwowa musi dbać o obywatela. Dlatego Koalicja Obywatelska wprowadzi ustawę o standaryzacji usług publicznych realizowanych przez administrację centralną i samorządową. Zbudujemy profesjonalny, dobrze wynagradzany i apolityczny korpus służby cywilnej. Będzie ona działać w oparciu o jednolitą ustawę urzędniczą i jednolity standard usług publicznych. Obywatele wyraźnie odczują, że ich podatki są wydatkowane na ich korzyść, a urzędnik ma służyć im pomocą.

PRAWDZIWI SAMORZĄD

- PIT i CIT dla samorządów
- Likwidacja urzędów wojewódzkich na rzecz samorządu
- Wzmocnienie budżetów obywatelskich, sołectw i rad mieszkańców

Samorząd to nie konkurencja dla państwa, ale najważniejsza reprezentacja woli Polek i Polaków. Dlatego zlikwidujemy urzędy wojewódzkie, które dziś są przybudówkami partii rządzącej. Przekażemy ich kompetencje samorządom województw. Marszałek województwa będzie jedynym gospodarzem regionu. Zdecentralizujemy też finanse państwa, podatki PIT i CIT w całości pozostaną w samorządach, bo to one najlepiej wiedzą, na co powinny zostać wydane pieniądze pochodzące z podatków obywateli. Specjalny Fundusz Solidarnościowy zagwarantuje finansowe bezpieczeństwo samorządom z mniejszymi możliwościami dochodowymi.

Polkom i Polakom trzeba oddać jak najwięcej władzy na każdym szczeblu, dlatego nie osłabiając samorządów, przełączymy część zadań do realizacji sołectwom, radom osiedli i organizacjom pozarządowym. To wzmocni podmiotowość i aktywność mieszkańców. Wzmocnimy też rolę budżetów obywatelskich, inicjatywy uchwałodawczej i referendum gminnego w sprawach najważniejszych dla wspólnot lokalnych.

Również tworzenie metropolii ma się opłacać Polkom i Polakom. Wprowadzimy mechanizmy prawne i finansowe umożliwiające tworzenie związków metropolitalnych z poszanowaniem decyzji i suwerenności wszystkich zainteresowanych. Nie będziemy wprowadzać zmian granic administracyjnych gmin ani zmieniać relacji pomiędzy miastem i jego otoczeniem.

DARMOWA SIEĆ

- Wolność mierzona gigabajtami
- Darmowy internet dla ludzi młodych
- 365 gigabajtów rocznie

Program #DarmowaSiec obejmie ponad 5 milionów młodych obywateli w wieku od 11 do 24 lat. W XXI wieku internet stał się nieodłącznym elementem naszej codzienności, ale też podstawą rozwoju cywilizacyjnego. Tylko społeczeństwo z dostępem do szerokopasmowej sieci jest w stanie skutecznie konkurować i zdobywać świat. W latach 2007–2015 w Polsce udało się bardzo mocno rozwinąć sieć szerokopasmowego internetu. Dziś internet dochodzi do ponad 80% gospodarstw domowych w Polsce.

Pora na kolejny skok cywilizacyjny w tej dziedzinie. Dziś wolność mierzona jest gigabajtami dlatego proponujemy dla każdego ucznia, studenta, ale też pracujących młodych ludzi, do 24 roku życia – DARMOWY internet. 1 gigabajt dziennie. 365 gigabajtów w roku. To stały dostęp do sieci. Dzięki temu każdy młody człowiek będzie mógł godzinami słuchać, czytać, oglądać, nagrywać, programować i uczyć się w sieci.

Postulujemy efektywniejsze wykorzystanie zdobyczy cyfryzacji nie tylko dla wygody i korzyści ekonomicznych, ale także bezpieczeństwa obywateli i obywaterek.

Zinformatyzujemy policyjne procedury i wprowadzimy możliwość elektronicznego zawiadomienia o przestępstwie. Umożliwi to zgłaszanie spraw bez wielogodzinnego oczeki-

wania na komisariacie. Proponowane zmiany nabierają szczególnego znaczenia w kontekście wzrostu liczby cyberprzestępstw, których ofiarami pada coraz większa część społeczeństwa (np. kradzieże tożsamości, wyłudzenia, włamania na konta). Wewnątrz policji rozbudujemy służbę odpowiedzialną za zwalczanie cyberprzestępczości. Wdrożymy również specjalny program ochrony dzieci w internecie.

POLSKA MŁODYCH

- Do ukończenia 25. roku życia bez składek ZUS i NFZ
- Dotacje na start w biznesie
- Własna firma zamiast Urzędu Pracy

Koalicja Obywatelska ułatwi młodym ludziom, którzy skończyli 15. rok życia, prowadzenie małej działalności gospodarczej. W ramach pakietu „Sześciopak dla gospodarki” proponujemy zwolnienie wszystkich młodych przedsiębiorców z opłacania składek ZUS oraz NFZ do ukończenia 25. roku życia. Dziś dofinansowanie na założenie działalności gospodarczej można otrzymać jedynie w sytuacji, gdy jest się bezrobotnym. Aktywni młodzi ludzie pozostają zatem w gorszej sytuacji niż osoby bezrobotne, część z nich fikcyjnie rejestruje się w urzędach pracy tylko po to, by móc otrzymać dofinansowanie. Koalicja Obywatelska wdroży specjalny program dotacji na start dla młodych osób, które chcą rozpocząć działania gospodarcze, kierowany szczególnie do start-upów. Dotacje będą dostępne szybko i bez zbędnych procedur.

ORLIK 2.0

- Nowy program Orliki 2.0
- Rozbudowa kompleksów sportowych
- Inwestycja w karierę przyszłych mistrzów

Chcemy udostępnić młodzieży przestrzeń i sprzęt do aktywnego wypoczynku oraz zajęć sportowych. Dlatego planujemy program Orliki 2.0. Program budowy Orlików zapewnił dostęp do boisk milionom młodych ludzi w całej Polsce. Koalicja Obywatelska zainwestuje kolejne środki w rozwój boisk i kompleksów sportowych. Na Orliki muszą wrócić instruktorzy sportowi, a program zostanie rozszerzony o budowę boisk wielofunkcyjnych. Zainwestujemy w szkoły mistrzostwa sportowego i obiekty treningowe. Lokalnym klubom sportowym zostaną przyznane coroczne granty. Polscy młodzi sportowcy muszą mieć obiekty o wysokim standardzie, by mogli doskonalić swoje umiejętności.

WSPARCIE W KRYZYSIE

- Stop depresji i eskalacji przemocy
- Stop rosnącej liczbie samobójstw
- Wsparcie przez telefon i internet

Zadbamy o rozwój i zwiększenie liczby Centrów Interwencji Kryzysowej. Będą przeciwdziały osamotnieniu, depresjom, eskalacji agresji i przemocy oraz coraz częstszym samobójstwom wśród młodzieży. Poszerzymy możliwości udzielania wsparcia telefonicznego młodzieży w sytuacjach trudnych. Chcemy także promować internetowe kanały wsparcia – kontakt z psychologami i doradcami poprzez komunikatory internetowe i SMS-y.

GODNOŚĆ ŻOŁNIERZA

- Awans wynikiem umiejętności
- Wzmocnienie wojsk operacyjnych
- Emerytury i prawo do mieszkań bez zmian

Odbudujemy silną pozycję oficera i żołnierza armii zawodowej. Służba w wojsku musi przebiegać w oparciu o zasady przejrzystości i stabilności, awans – wynikać z umiejętności, a nie wpływu politycznego. Przywrócimy priorytet kadrowy i sprzętowy dla armii zawodowej, zaś jednostki Obrony Terytorialnej zostaną włączone do wojsk operacyjnych jako element systemu rezerw. Obowiązujące zasady dotyczące emerytur, odpraw i zapewnienia żołnierzom mieszkania pozostaną nienaruszone. Armii należą się szacunek i uznanie.

NOWOCZESNA ARMIA

- Obrona przeciwrakietowa i przeciwlotnicza
- Rozwój systemów informatycznych
- Większa mobilność wojsk

Odrobione zostaną czteroletnie zaległości w modernizacji Wojska Polskiego. Przywrócimy priorytet obrony przeciwrakietowej i przeciwlotniczej, zapewnienia mobilności wojsk oraz rozwoju systemów informatycznych. Rozmieszczanie i wyposażanie jednostek wojskowych będzie organizowane tak, by zwiększało zdolności obronne Polski, a nie realizację doraźnych celów propagandowych.

WOJSKO, KTÓRE DZIAŁA

- Odtworzymy zdolności polskich dywizji
- Odbudujemy marynarkę wojenną
- Przywrócimy opiekę nad weteranami

Przywrócimy zlikwidowane przez obecny rząd dowództwo dywizji w Elblągu. Pozostałym dywizjom odtworzymy poprzednie zdolności. Nowa 18 Zmechanizowana Dywizja w Siedlcach otrzyma realny program uzyskania kadr i sprzętu. Przedstawimy program odbudowy Marynarki Wojennej zapewniający ochronę interesów Polski na Bałtyku.

Zwiększymy opiekę państwa nad weteranami zgodnie z przyjętą w 2011 r. ustawą o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych i w oparciu o działające od 2014 r. Centrum Weterana.

SILNY PRZEMYSŁ OBRONNY

- Polski przemysł obronny siłą armii
- Offset warunkiem kontraktów zagranicznych
- Nasz przemysł zasilany przez Europejski Fundusz Obronny

Polski przemysł obronny traktujemy jako jeden z filarów zdolności militarnych kraju. Zamówienia dla Wojska Polskiego muszą dawać gwarancję jego rozwoju w oparciu o nowoczesne technologie. Kontrakty zagraniczne, tzw. offset lub inne formy współpracy, będą realizowane ze znaczącym udziałem polskiego przemysłu obronnego w wiodących i innowacyjnych projektach. Polski przemysł obronny, zarówno państwowy, jak i prywatny, będzie włączany we wspólne projekty Europejskiego Funduszu Obronnego.

WIĘCEJ NATO

- Baza antyrakietowa w Redzikowie
- Silniejsza pozycja Polski w regionie
- Nasza rola w NATO odpowiadająca roli w UE

Obok własnych zdolności obronnych kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa Polski ma przynależność do NATO. Koalicja Obywatelska jest za wzmocnieniem i poszerzeniem obecności wojsk USA i NATO na terytorium Polski. Szczególną wagę przykładamy do dokończenia podjętej przez rząd PO-PSL współpracy przy budowie bazy antyrakietowej USA i NATO w Redzikowie, budowy infrastruktury państwa-gospodarza i magazynów sprzętu ciężkiego sojuszników. W wymiarze politycznym współpraca sojusznicza musi wzmocniać regionalną rolę Polski. Szczególne znaczenie mają tu porozumienia takie jak Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka i Format Bukareszteński. Będziemy wspierać każdą formę współpracy w ramach UE, która w spójności z NATO będzie rozwijać zdolności obronne państw członkowskich. Dotyczy to szczególnie unijnych misji wojskowych, projektów Europejskiego Funduszu Obronnego i Europejskiej Agencji Obrony.

BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE

- Pełne prawo do bezpieczeństwa zgromadzeń
- Zero tolerancji dla mowy nienawiści
- Policja na straży bezpieczeństwa

Prawo do zgromadzeń, prawo do wyrażania swoich przekonań, prawo do bezpieczeństwa to niezbywalne prawa każdej Polki i każdego Polaka. Zadbamy o bezpieczeństwo uczestników zgromadzeń publicznych i imprez sportowych. Skończy się pobłażanie dla zachowań agresywnych, przemocy i mowy nienawiści, także w Sieci. Odpolityczniona prokuratura będzie skutecznie ścigać sprawców przestępstw z nienawiści, osoby zakłócające imprezy masowe. Sprzeciwiamy się obarczaniu samorządów odpowiedzialnością za manifestacje i imprezy masowe. To policja będzie odpowiadać za ochronę i bezpieczeństwo pokojowo manifestujących obywateli.

PRYWATNOŚĆ POD OCHRONĄ

- Uchylenie ustaw godzących w prywatność
- Ochrona tajemnicy dziennikarskiej
- Ochrona tajemnicy w zawodach zaufania publicznego

Będziemy chronić prywatność i tajemnicę korespondencji obywateli i obywaterek. Uchylone zostaną te przepisy ustaw „inwigilacyjnej” i „antyterrorystycznej”, które mogą naruszać prawa człowieka i wolności obywatelskie. Zostały one przyjęte wbrew wyrokowi Trybunału Konstytucyjnego. Przywrócimy prawo gwarantujące skuteczną ochronę tajemnicy dziennikarskiej i będziemy zapobiegać nieuzasadnionym ingerencjom służb specjalnych w pracę dziennikarzy. Analogicznie zostaną przywrócone prawa do ochrony tajemnicy zawodowej innych zawodów zaufania publicznego.

PROFESJONALNA POLICJA

- Kadencyjność stanowisk
- Uwolnienie od politycznych nacisków
- Dostępność awansów i szkoleń

Przywrócimy apolityczność policji. Wprowadzimy kadencyjność na stanowiskach kierowniczych w policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Granicznej i Służbie Ochrony Państwa. Zagwarantuje to kadrze dowódczej pełnienie służby bez politycznych nacisków. Zreformujemy system policyjnych awansów i szkoleń. Policjanci, którzy narażają życie w służbie obywatelom, muszą mieć satysfakcję ze swojej pracy.

WPŁYW NA POLICJĘ

- Mapa przestępstw jako publiczny standard
- Profesjonalna baza rzeczy znalezionych
- Pewność, że zakup nie pochodzi z kradzieży

Zapewnimy przejrzystość pracy policji poprzez upublicznianie mapy przestępstw i wykroczeń oraz udostępnienie bazy rzeczy utraconych. Każdy z nas ma prawo wiedzieć, jaki jest rzeczywisty poziom bezpieczeństwa, np. w miejscu, w którym mieszka, pracuje czy na trasie, którą dzieci chodzą do szkoły. Upublicznienie tych informacji umożliwi rzeczywiste rozliczanie policji z wykonywanych przez nią zadań oraz ułatwi samorządom współpracę na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Mapa pomoże również instytucjom publicznym w koordynowaniu działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa. Dzięki upublicznieniu bazy rzeczy utraconych obywatele i obywatelki będą mieli pewność, że kupowane przez nich przedmioty nie pochodzą z kradzieży. Poprawi to skuteczność odzyskiwania skradzionych dóbr.

SPECSŁUŻBY POD NADZOREM

- Rzetelny audyt służb specjalnych
- Likwidacja nieefektywnego CBA
- Policja jako bat na korupcję

Szefowie służb będą powoływani na podstawie kryteriów doświadczenia, kwalifikacji i niezależności partyjnej. Przeprowadzimy audyt kadr i procedur organizacyjnych umożliwiających mianowanie na wyższe stanowiska kierownicze wyłącznie doświadczonych oficerów służb. Wzmocnimy cywilną i parlamentarną kontrolę nad służbami specjalnymi. Patologie z ostatnich czterech lat funkcjonowania służb zostaną ukrócone i ukarane. Zlikwidujemy Centralne Biuro Antykorupcyjne, które w niewielkim wymiarze zajmuje się walką z łapownictwem, a w większym – załatwianiem partyjnych i prywatnych porachunków. Główną rolę w zakresie walki z korupcją przejmie wzmocniona policja, która prowadzi kilkunastokrotnie więcej postępowań antykorupcyjnych niż CBA.

NOWOCZESNA STRAŻ

- OSP z zadaniami Obrony Cywilnej
- Zdecydowana modernizacja
- Większe kompetencje

Ogromną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa i pomocy obywatelom w sytuacjach kryzysowych odgrywa Ochotnicza Straż Pożarna. Dlatego stworzymy program finansowego wsparcia modernizacji i doposażenia siedzib OSP. Chcemy uczynić z nich lokalne centra aktywności młodych ludzi. Program obejmie m.in. modernizację budynków czy zakup wyposażenia wspierającego rozwój aktywności fizycznej. Przygotujemy Ochotniczą Straż Pożarną do wykonywania zadań Obrony Cywilnej na terenie gminy. Przekażemy strażakom ochotnikom uprawnienia służb Obrony Cywilnej w sytuacjach kryzysowych. Każdy obywatel będzie mógł liczyć na natychmiastową pomoc pozwalającą zabezpieczyć jego dobytek przed zniszczeniem. Ze środków rządowych stworzymy sieć magazynów kryzysowych wyposażonych m.in. w agregaty prądotwórcze czy materiały niezbędne do naprawy zerwanych dachów.

POLSKA SILNA W UE

- Odzyskanie dla Polski 100 miliardów złotych
- Pragmatyczna polityka naszego kraju
- Odbudowanie współpracy z Niemcami i Francją

Przełamiemy nieskuteczność i bierność PiS w pracach Unii Europejskiej oraz degradację Polski do unijnej drugiej ligi. Zrobimy wszystko, by budżet Unii Europejskiej na lata 2021–2027 był dla naszego kraju wyraźnie korzystniejszy od obecnej propozycji, która zakłada o 100 miliardów złotych mniej niż w budżecie na lata 2014–2020.

Uzyskamy dla Polski pozycję prawdziwego współlidera UE, z której można skutecznie troszczyć się o interesy Polski i Polaków, zawierać sojusze w sprawach własnych i wspólnotowych. Zadbamy, by Unia maksymalnie wspierała Polki i Polaków w mierzeniu się z wyzwaniami XXI wieku.

Będziemy się trzymać zasady budowy zmiennych koalicji w ramach UE dla realizacji interesów narodowych Polski. Nie będziemy kierować się, jak czynią to obecnie rządzący Polską, fobiami ideologicznymi i szukaniem wsparcia dla niszczenia praworządności w naszym kraju. Powrócimy do bliskiej współpracy w gronie największych państw Unii, w tym szczególnie z Niemcami i Francją, a dla krajów regionu staniemy się godnym reprezentantem i cenionym sojusznikiem. Dzięki temu będziemy naturalnym łącznikiem państw największych i mniejszych, Europy Zachodniej i Środkowej, Bałtyckiej i Naddunajskiej.

EUROPEJSKIE KORZYŚCI

- Unijne wsparcie walki ze smogiem
- Unijne wsparcie dla służby zdrowia
- Drogi i koleje za pieniądze z UE

Koalicja Obywatelska doprowadzi do pozyskania wsparcia z budżetu Unii Europejskiej na wytwarzanie bezpiecznej, taniej i czystszej energii, dla programów walki ze smogiem w Polsce oraz transportu publicznego, zwłaszcza kolejowego. Dzięki temu dokończymy budowę dróg lokalnych i autostrad. Wywalczymy środki i doprowadzimy do decyzji UE wspierających polskie usługi publiczne, przede wszystkim ochronę zdrowia (m.in. europejski program walki z rakiem), edukację i szkolnictwo wyższe. Chcemy, by Polacy mogli budować swoje przedsięwzięcia w skali światowej. Stworzymy spójny system wsparcia polskich interesów gospodarczych i interesów polskich przedsiębiorstw za granicą. Zwiększymy realną pomoc dyplomatyczną dla polskiej gospodarki, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw. Będziemy skutecznie promowali polski eksport i inwestycje zagraniczne. Profesjonalna dyplomacja ekonomiczna to wzmocniona kadrowo i finansowo Polska Agencja Inwestycji i Handlu, powiązana również z Ministerstwem Spraw Zagranicznych i wspierana przez placówki dyplomatyczne. W promocji gospodarki MSZ będzie doradzać Gospodarcze Forum Konsultacyjne złożone z przedstawicieli polskich firm.

BEZPIECZNA POLSKA

- Połączenie korzyści z sojuszy z USA i Europą
- Wykorzystanie Europejskiego Funduszu Obronnego
- Aktywna polityka wschodnia Polski

Dzięki profesjonalnej polityce zagranicznej i dyplomacji będziemy przeciwdziałać podziałom między sojusznikami USA i Europy. Wzmocnimy NATO i pozycję sojuszniczą Polski oraz zwiększymy odporność państwa polskiego i wspólnoty Zachodu na zewnętrzne działania infiltracyjne, wywiadowcze i propagandowe.

Stosunki z USA oprzemy na zasadach partnerskich, bo Ameryka nie oczekuje serwilizmu, lecz profesjonalizmu. Znow będziemy aktywni w europejskiej polityce obronnej. Europejski Fundusz Obronny to szansa dla polskiego przemysłu zbrojeniowego.

Przywrócimy aktywną politykę Polski na Wschodzie, zwłaszcza wobec Ukrainy.

WIARYGODNA POLSKA

- Polska, która znów budzi podziw i szacunek
- Wsparcie polskich przedsięwzięć na świecie
- Promocja Polski, a nie władzy za granicą

Należy jak najszybciej gruntownie zmienić wykreowany przez obecną władzę wizerunek Polski jako kraju agresywnego i niewiarygodnego. Przywrócimy obraz Polek i Polaków będących wspólnotą osób dumnych ze swojej historii i dokonań, jednocześnie blisko współpracujących z innymi. Odpartyjnimy, usprawnimy i uprościmy system promocji Polski, dziś realizowany w sposób szkodliwy dla obywateli i obywaterek oraz reputacji kraju m.in. przez Polską Fundację Narodową. Zreformujemy Instytut Adama Mickiewicza i powiążemy go z globalną siecią polskich placówek zagranicznych.

---

2. POLSKA ZDROWIA

EUROPEJSKA OCHRONA ZDROWIA

- Maksimum 21 dni do specjalisty
- Maksimum 60 minut na SOR
- Darmowe in vitro i znieczulenie przy porodzie

Polska służba zdrowia jest chora. Absurdalny, torpedujący skuteczne i szybkie leczenie system ryczałtów NFZ, zbyt niska liczba lekarzy, dublująca się oferta walczących o przetrwanie szpitali, specjaliści, którym biurokracja wiąże ręce i chorzy Polacy zmuszeni szturmować SOR-y. Wreszcie: brak realnej polityki lekowej polegającej na robieniu zapasów i uniezależnieniu się od dostaw leków z zagranicy na rzecz rodzimych producentów. Musimy uzdrowić ochronę zdrowia, zanim ta przestanie uzdrawiać pacjentów. Wydatki publiczne na ochronę zdrowia w Polsce wynoszą obecnie 4,7% PKB. Koalicja Obywatelska chce, by było to 6% PKB – faktycznie, a nie tylko na papierze.

MAKSIMUM 21 DNI DO SPECJALISTY

- Uwolnienie lekarzy od biurokracji, która zajmuje im 80% czasu
- Powołanie asystentów lekarzy i uruchomienie takich kierunków na studiach
- Doinwestowanie przychodni szpitalnych poprzez zlikwidowanie absurdów w NFZ

Rozbudowana biurokracja na właściwe leczenie pacjenta pozostawia polskim lekarzom obecnie tylko 20% czasu. Proporcje powinny być odwrotne. W systemie ochrony zdrowia, w tym na studiach medycznych, jest wystarczająco wiele osób, które mogą odciążyć lekarzy tak, by mogli oni przyjąć o wiele więcej pacjentów oraz skupić się na ich diagnozie i leczeniu. Koalicja Obywatelska chce również przeznaczyć odpowiednie środki na inwestycje w leczenie ambulatoryjne. Przyszpitalne przychodnie to miejsca, w których pacjent powinien znajdować pomoc specjalisty – warunkiem jest zaprzestanie finansowych szyskan ze strony NFZ wobec ambulatoriów. Dziś, aby nie popaść w dług, szpital musi przyjąć pacjenta na 72 godziny na oddział, mimo że mógłby pomóc mu podczas jednego dnia w przychodni.

OPIEKA SOR W GODZINĘ

- Całkowite przywrócenie dyżurów nocnych i świątecznych POZ
- Likwidacja szykan finansowych w stosunku do SOR-ów ze strony NFZ
- Pacjent SOR z szybką wiedzą o tym, jaką uzyska pomoc

W nocy i w dni świąteczne pacjent ma obecnie zazwyczaj tylko jeden adres, do którego może się zgłosić po pomoc – Szpitalny Oddział Ratunkowy. Dotyczy to zarówno osoby po wypadku, jak i tej z bólem głowy. Koalicja Obywatelska chce, by Podstawowa Opieka Zdrowotna miała warunki do tego, by wznowić na dużą skalę dyżury świąteczne i nocne, odciążając i redukując kolejki na SOR-ach. Odciążenie SOR-ów uratuje zdrowie i życie ciężko chorym, a pacjenci z niezagrażającymi życiu dolegliwościami nie będą musieli czekać wiele godzin.

Doprowadzimy do tego, że pacjent SOR w ciągu pierwszych 60 minut otrzyma opiekę i będzie dokładnie wiedział, jaki jest jego plan leczenia. Jednocześnie, podobnie jak w przypadku kolejek do specjalistów, zlikwidujemy absurdy w działaniu NFZ, który płaci za oddziały szpitalne, ale szykanuje finansowo SOR-y, czego konsekwencją jest to, że walczący o przetrwanie szpital nie może dzisiaj wzmocnić oddziału ratunkowego.

DOSTĘP DO LEKÓW

- Zapasy leków jako strategiczny punkt polityki lekowej
- Przewidywanie braków i szybkie zakupy interwencyjne
- Walka z mafią lekową dla dobra pacjenta

Kryzys lekowy pokazał, że państwo nie radzi sobie z zabezpieczeniem dostępu do lekarstw dla Polek i Polaków. Mamy na to rozwiązanie: po pierwsze, służby państwa (Departament Polityki Lekowej i Farmacji Ministerstwa Zdrowia, Główny Inspektor Sanitarny itp.) powinny z wyprzedzeniem przewidywać kryzysy na rynku leków i przygotowywać zapasy strategiczne lub decydować się na zakupy interwencyjne. Po drugie, Koalicja Obywatelska wyda prawdziwą – a nie tylko na papierze – wojnę nielegalnemu wywozowi leków. Ten przemyt, wart 2 miliardy złotych rocznie, to cios dla budżetu, ale przede wszystkim dla zdrowia Polaków.

BEZPŁATNE BADANIA

- Profilaktyka ratująca zdrowie
- Regularna kontrola stanu zdrowia
- Sposób na choroby cywilizacyjne

Profilaktyka zdrowotna powinna się przede wszystkim przekładać na zdrowie każdego Polaka, a nie tylko na wartości statystyczne. Koalicja Obywatelska wprowadzi bezpłatne przekrojowe badania dla każdego Polaka i każdej Polki, który osiągnął 50. rok życia. Takie badania można będzie bezpłatnie powtarzać co 5 lat. Tylko w ten sposób jesteśmy w stanie ochronić każdego obywatela i każdą obywatelkę przed wieloma groźnymi chorobami. Chodzi zwłaszcza o wykluczenie lub wczesne leczenie chorób nowotworowych, schorzeń kardiologicznych, a także zwyrodnień, osteoporozy i chorób reumatycznych.

NOWOCZESNE SZCZEPIONKI

- Równy dostęp do szczepionek dla dzieci
- Najnowocześniejsze szczepionki jako standard, a nie luksus
- Systemowa tarcza chroniąca przed groźnymi chorobami

Szczepionki, bez względu na ich cenę, to nie luksus, ale niezbędna tarcza chroniąca przed groźnymi chorobami. Grubość tej tarczy nie może być zależna od grubości portfela rodziców. Koalicja Obywatelska zagwarantuje, że każde polskie dziecko będzie mogło być zaszczepione za darmo najnowocześniejszymi szczepionkami zgodnie z najlepszymi standardami światowymi.

Państwo musi aktywnie sprzeciwiać się zabobonom promowanym przez ruchy antyszczepionkowe. Dla zdrowia i życia wszystkich konieczne jest, by miejsca w żłobkach, przedszkolach i szkołach dostępne były wyłącznie dla dzieci zaszczepionych.

SKUTECZNA WALKA Z RAKIEM

- Onkolog jako koordynator leczenia pacjenta cierpiącego na nowotwór
- Powołanie centrów leczenia nowotworów poszczególnych narządów
- Poziom europejski wyleczalności raka w ciągu 7 lat

Koalicja Obywatelska doprowadzi do sytuacji, w której onkolog będzie koordynował terapię pacjenta walczącego z nowotworem od początku do końca jako lekarz prowadzący, a nie jeden z wielu specjalistów. Stworzenie wspólnego standardu ochrony zdrowia w Unii Europejskiej da nam automatyczną możliwość finansowania centrów leczenia nowotworów oraz profilaktyki i wczesnego wykrywania zmian nowotworowych. Przed paroma laty wprowadziliśmy tzw. szybką ścieżkę w terapii onkologicznej, a teraz najwyższy czas, by zrobić kolejny, zdecydowany krok naprzód. Chcemy, by w ciągu najpóźniej 7 lat wyleczalność raka w Polsce osiągnęła poziom porównywalny do najbardziej rozwiniętych krajów Europy.

BEZPŁATNE IN VITRO

- Państwo szanujące narodziny każdego dziecka
- Recepta na bezpłodność niezależna od kaprysów władzy
- Przywrócenie szansy na dziecko milionom Polaków

Władza nie może być wrogiem in vitro – tym samym staje się wrogiem 1,5 miliona par, które mają problemy z płodnością oraz 21 tysięcy dzieci, które przyszły na świat dzięki programowi zarzuconemu przez obecnie rządzących. My mówimy jasno: in vitro będzie finansowane z budżetu państwa.

KOORDYNATOR LECZENIA

- Podstawowa Opieka Zdrowotna, która pomaga w wielotorowym leczeniu
- Lekarz pierwszego kontaktu współpracujący ze specjalistami
- Zdjęcie z Polaków obowiązku koordynacji leczenia

Kto teraz koordynuje leczeniem Polek i Polaków? Często oni sami. Podstawowa Opieka Zdrowotna powinna funkcjonować w efektywnym systemie, w ramach którego lekarz pierwszego kontaktu koordynuje leczenie swoich pacjentów, wysyłając ich do dostępnych i znanych sobie specjalistów, a potem jest przewodnikiem w dalszej, często wielotorowej, terapii. W Polsce tysiące osób wozi swoich leciwych rodziców od specjalisty do specjalisty, samemu podsumowując wyniki badań i efekty terapii. Musi powstać wspierany przez państwo system współpracy pomiędzy lekarzami POZ a szpitalami i specjalistami. W dobrze funkcjonujących systemach zdrowotnych lekarz rodzinny, kierując pacjenta do specjalisty, pisze do tego ostatniego e-mail lub dzwoni, lekarze znają się i współpracują ze sobą, na czym korzysta pacjent.

KOMFORT DLA LEKARZY

- Lekarze, którzy mogą leczyć i nie muszą strajkować
- Koniec z „fabryką” specjalistów dla zagranicy
- Stypendia samorządowe dla studentów medycyny

Polska musi przestać być „fabryką” specjalistów dla innych krajów. Jedna trzecia absolwentów uczelni medycznych wyjechała za granicę lub to rozważa. Polski nie stać na to, by tracić wykształconych wysokim kosztem fachowców. Praca lekarza i pielęgniarki w Polsce musi być atrakcyjna pod względem zarówno finansowym, jak i możliwości doskonalenia zawodowego oraz pracy z pacjentem. Koalicja Obywatelska chce, by studenci medycyny już od II roku studiów otrzymywali specjalne samorządowe stypendia, które sprawią, że gdy zostaną lekarzami, rozpoczną pracę w pobliskim szpitalu. Lokalne społeczności mogą i muszą zabiegać o to, by przyszli specjaliści nie wyjeżdżali.

POMOC MEDYCZNA W APTEKACH

- Zupełnie nowe źródło pomocy pacjentom
- Wyposażenie farmaceutów w określone uprawnienia
- Usankcjonowanie naturalnej roli aptekarza

Nie bez przyczyny Polacy mają duże zaufanie do aptekarzy. Farmacja to jeden z kierunków na uniwersytetach medycznych, równie trudny i odpowiedzialny jak kierunek lekarski. Dlatego Koalicja Obywatelska wprowadzi możliwość świadczenia przez farmaceutów drobnych usług medycznych, takich jak np. szczepienia czy zastrzyki. To dodatkowo odciąży przychodnie i szpitale, a Polkom i Polakom znacznie poprawi komfort leczenia.

UNIA DLA PACJENTA

- Wspólna polityka zdrowotna Unii Europejskiej
- Zrównanie poziomu leczenia z najlepszymi w Europie
- Unia dbająca o wsparcie polskiej ochrony zdrowia

Koalicja Obywatelska chce wprowadzenia wspólnej europejskiej polityki zdrowotnej. To dzięki niej UE będzie musiała planowo, a nie na zasadzie łatania dziur, wspierać polską ochronę zdrowia. Podobne polityki europejskie istnieją w różnych dziedzinach, ale nie w dziedzinie zdrowia. Wspólna polityka ma być podstawą europejskiego standardu, o którym w Koalicji Obywatelskiej mówimy od dawna. Doprowadzimy do tego, że polski pacjent stanie się, także z mocy europejskich unormowań, równie ważny dla Unii, co niemiecki czy francuski.

---

3. POLSKA DOSTATNIA

WYŻSZE PŁACE I GOSPODARKA DLA WSZYSTKICH

NIŻSZE PODATKI, WYŻSZA PŁACA

- 600 złotych, bo praca się opłaca
- Niższe składki ZUS dla małych przedsiębiorców
- Zwolnienie z PIT emerytury będącej dodatkiem do pensji
- Stypendia na podnoszenie kwalifikacji, bo nauka się opłaca

Komfort życia Polek i Polaków zależy od zasobności ich portfeli, która wciąż odbiega od europejskiego standardu. Nie ma innej drogi do trwałego, warto jeszcze raz podkreślić – trwałego zrównania płac w Polsce i w Europie niż poprzez inwestycje i innowacyjność firm, które nas zatrudniają. Do tego przedsiębiorstwa potrzebują stabilizacji i przewidywalnego rządu. Obecny, skłócony z Europą, zamyka drogę do rozwoju i godnych zarobków Polaków. Dzięki programowi „Niższe podatki, wyższa płaca” pensje gorzej zarabiających wzrosną nawet o 47%, czyli blisko o połowę!

PRACA SIĘ OPŁACA

- Płaca minimalna – automatycznie połowa przeciętnego wynagrodzenia
- PIT i składki na ZUS i NFZ nie przekroczą 35%
- Dochody mniej zarabiających, w szczególności młodych, większe nawet do 40%

Praca jest wartością. Ciężka praca musi być szanowana. Program „Niższe podatki, wyższa płaca” to skok najniższych zarobków o ponad 600 złotych miesięcznie. To prawie 7,5 tysiąca złotych rocznie! Na programie najbardziej skorzystają osoby aktywne, pracujące, ale zarabiające poniżej 4,5 tysiąca złotych miesięcznie. Do nich trafi premia za aktywność. To oferta, na której wyraźnie skorzystają mieszkańcy małych miejscowości.

Kolejną grupą, której dochody „na rękę” znacząco, bo nawet o 40%, wzrosną, są osoby młode. Program „Niższe podatki, wyższa płaca” przyniesie duże korzyści pracownikom budżetówki, pomocy społecznej, sądów, pracownikom kultury, nauczycielom i doktorantom.

Wszyscy pracownicy skorzystają na obniżce PIT i składek, które płacą. Dzisiaj rząd zabiera nam prawie połowę pensji. W Koalicji Obywatelskiej wiemy, jak sprawić, żeby w kieszeniach Polaków zostało więcej. Po obniżce PIT składki na ZUS i NFZ nie przekroczą 35%, ale jednocześnie emerytura i świadczenia zdrowotne będą na wyższym poziomie. Program uprości także wyliczenia składek i PIT – wystarczy tylko jedna operacja.

Wpływy z PIT zostaną w całości przekazane samorządom. Chcemy, by pieniądze służyły zaspokojeniu potrzeb Polaków, którzy płacą podatki. Samorządy uzyskają także prawo do konkurowania między sobą kwotą wolną od podatku.

Płaca minimalna nie będzie uzależniona od kaprysów rządu. Wzrośnie automatycznie i będzie wynosić połowę przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce za rok poprzedni. Analogicznie wzrosną wynagrodzenia godzinowe w pozostałych umowach.

NAUKA SIĘ OPŁACA

- Dodatkowe kształcenie osób dorosłych
- Nawet trzyletnie stypendia na przekwalifikowanie
- Pensja od państwa na czas nauki

Zapotrzebowanie na rzemieślników w usługach oraz specjalistów w niektórych grupach zawodowych rośnie z roku na rok. W 2018 r. w tej grupie brakowało ponad 100 tysięcy osób, w tym: spawaczy, krawców, monterów, fryzjerów, piekarzy czy cukierników. Firmy transportowe wytwarzają ponad 6% polskiego PKB, a w tym obszarze również brakuje 100 tysięcy pracowników. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku zawodu pielęgniarstwa. W Polsce przypada 5 pielęgniarek na 1 000 osób. W Norwegii – 17.

Dzisiaj szanse na przekwalifikowanie mają głównie osoby bezrobotne, ale oferowane im stypendium wynosi niecałe 900 złotych. Chcemy zapobiec sytuacji, w której ktokolwiek wypada z rynku pracy tylko dlatego, że praca nie spełnia jego oczekiwań. Dzięki temu nawet 50 tysięcy osób rocznie będzie mogło podnieść swoje kwalifikacje.

Wprowadzimy program kształcenia dorosłych osób pracujących. Skierowany będzie do wszystkich, którzy skończyli 30 lat i chcieliby podnieść swoje kwalifikacje. Minister odpowiedzialny za rynek pracy określi listę szkoleń zawodowych objętych dofinansowaniem. Państwo będzie opłacać szkolenia trwające od roku do 3 lat oraz przyzna wynagrodzenie w wysokości płacy minimalnej dla zakwalifikowanych uczestników programu.

AKTYWNOŚĆ SIĘ OPŁACA

- Priorytetem aktywność zawodowa i doświadczenie osób starszych
- Zwolnienie z PIT emerytury będącej dodatkiem do pensji
- Zamiast zasiłku dla bezrobotnych wysokie dofinansowanie przeprowadzki do nowego miejsca pracy

W pracy zawodowej z wiekiem nabiera się doświadczenia, które powinno być doceniane. Chcemy, aby emeryci, jeśli tylko zechcą, mogli nadal pracować, być aktywni i służyć innym swoją wiedzą.

Dlatego zwolnimy emeryturę z PIT, jeśli będzie dodatkiem do pensji.

Jeśli natomiast osoba pracująca nie będzie pobierała emerytury, jej pensja zostanie zwolniona ze wszystkich składek z wyjątkiem składki zdrowotnej. Dodatkowo ze składki zostanie zwolniony także pracodawca pod warunkiem, że połowa tej oszczędności trafi do pracownika. Pensja takiego pracownika wzrośnie tym samym nawet o 47%!

Długi staż pracy będzie wynagradzany tzw. premią emerytalną. Polki i Polacy staną się współwłaścicielami spółek Skarbu Państwa. Ich konta emerytalne zostaną zasilone pakietami akcji. Każdy, kto przepracuje 40 lat, otrzyma pakiet akcji o wartości 10 tysięcy złotych. Po 50 latach pracy wartość pakietu zwiększy się do 20 tysięcy złotych. Środki te staną się ich prywatną własnością.

Nikt na rynku pracy nie będzie skazany na bezrobocie. Jeśli wymarzona praca znajdzie się w innym miejscu Polski, państwo opłaci przeprowadzkę całej rodzinie niezależnie od wieku osoby szukającej nowej pracy. Dzisiaj uprawnienie to dotyczy tylko osób do 30. roku życia. Starsi skazywani są na bezrobocie w miejscu zamieszkania bez szans na nowy start.

PRACA NA SWOIM SIĘ OPŁACA

- Obniżka kosztów pracy dla najmniejszych firm
- Obniżka składek ZUS dla samozatrudnionych
- Zwolnienie ze składek młodych ludzi zakładających firmy

W Polsce jest obecnie około 2 milionów firm. Przytłaczająca większość to niewielcy przedsiębiorcy. W sumie w mikroprzedsiębiorstwach pracuje około 4 milionów Polaków. Polska znajdzie się w dwudziestce krajów najbardziej przyjaznych przedsiębiorczości na świecie.

Samozatrudnienie powinno być wyborem, a nie przymusem. Będziemy wspierać firmy, które rosną szybciej niż gospodarka – niezależnie, czy są małe, średnie, czy duże. Dzięki naszemu programowi, m.in. obniżce PIT i składek na ZUS pensje pracowników, zwłaszcza mniejszych firm, wzrosną, choć pracodawca nie będzie musiał do tego dokładać. Dziś państwo zabiera prawie połowę dochodów, po zmianach będzie to nie więcej niż 35%. Dodatkowo pracownicy, których płaca nie przekracza 4,5 tysiąca złotych, dostaną z budżetu premię za aktywność. W sumie, dzięki obniżce PIT i składek ZUS oraz premii, najslabiej zarabiający pracownicy zaczną na rękę dostawać tyle, ile widzą na pasku. Brutto stanie się netto!

Proponowane zmiany oznaczają także oszczędności w księgowości. Wystarczy jeden przelew podatkowo-składkowy od całego funduszu płac w firmie zamiast co najmniej 14 operacji dla każdego pracownika – jak jest obecnie.

INWESTOWANIE SIĘ OPŁACA

Przebudujemy konstrukcję podatku CIT na taką, która z powodzeniem funkcjonuje w Estonii. Firmy będą płacić podatek od zysku dopiero wtedy, gdy będą się nim dzielić ze swoimi inwestorami. Nie będą natomiast odprowadzać tego podatku dopóty, dopóki zysk będzie pozostawał w firmie, służąc jej rozwojowi.

NIŻSZY ZUS

Składki na ZUS będą niższe. Podstawą do ich wyliczenia nie będzie już żadna dowolnie określona przez rząd prognoza przeciętnego wynagrodzenia. Jako podstawę obliczenia składek przyjmujemy wynagrodzenie minimalne.

To rozwiązanie sprawiedliwe i logiczne, które dodatkowo ujednotoci system składek na ubezpieczenie społeczne od przedsiębiorców. Preferencyjna podstawa wymiaru składek, z której można korzystać przez pierwsze 24 miesiące prowadzenia firmy, też jest ustalana w odniesieniu do płacy minimalnej (na poziomie 30% jej wysokości).

Gdyby takie rozwiązanie obowiązywało już dzisiaj, ulga ta niemal w pełni zrekompensowałaby przedsiębiorcom wzrost składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne w okresie rządów PiS.

ZASIŁEK DLA KOBIEŃ W CIĄŻY

Zasiłek chorobowy dla kobiet w ciąży sfinansuje od razu ZUS. To oznacza, że pracodawca nie będzie musiał go wypłacać przez pierwsze 33 dni ze swoich środków. Dzięki temu sytuacja kobiet na rynku pracy znacznie się poprawi. Pracodawcy nie będą postrzegać zatrudnienia młodej kobiety jako potencjalnego ryzyka finansowania świadczenia chorobowego w okresie ciąży i będą chętniej zatrudniać kobiety. Dzięki temu kobiety będą zarabiać więcej, a luka płacowa zmniejszy się.

SZYBKI ZWROT VAT

Zwrot VAT dla uczciwie rozliczających się przedsiębiorców będzie odbywać się szybciej i sprawniej. Dzisiaj blokada zwrotu VAT powoduje nierzadko utratę płynności firm, a w konsekwencji może prowadzić do bankructwa. Dzięki rozwiązaniom proponowanym przez Koalicję Obywatelską, jeśli zajdzie konieczność dodatkowej weryfikacji płatnika, nie będzie opóźnienia wypłaty całej kwoty z tytułu zwrotu VAT. Wstrzymana i badana będzie jedynie część, która wzbudzi wątpliwość urzędu skarbowego.

UMOWY W SIECI

Proste umowy, ułatwiające funkcjonowanie także mniejszych firm, będą mogły być zawierane przez Internet. Dotyczy to w szczególności umów leasingu, który odgrywa istotną rolę w finansowaniu inwestycji małych i średnich przedsiębiorstw.

PROSTE PODATKI

Obecnie obowiązujące stawki karty podatkowej są bardzo skomplikowane. Coroczne obwieszczenie, które określa ich wysokość, liczy ponad 30 stron. Na przykład usługi kowalskie mogą być opodatkowane 12 różnymi stawkami. Stawki prowadzenia działalności różnią się też w zależności od wielkości miejscowości. Różnice te są jednak niewielkie – zazwyczaj jest to kilkanaście złotych. Koalicja Obywatelska radykalnie uprości te zasady. Zlikwidujemy zróżnicowanie stawek zależnie od wielkości miejscowości, w której prowadzona jest działalność. Takie rozwiązanie zmniejszy obciążenia dla drobnych przedsiębiorców. Szczególnie chcemy odciążyć rzemieślników z miejscowości powyżej 5 tysięcy mieszkańców, w których dzisiaj tradycyjne zawody szybko zanikają. Urzędnicy skarbowi przestaną marnować czas na coroczne przygotowanie dokumentów ustalających wysokość podatku, a rzemieślnicy nie będą musieli co rok studiować nowych zasad.

Podobnie uprościmy składki ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Większość z nich nie ma żadnego praktycznego znaczenia. Na przykład na prawie 500 tysięcy przedsiębiorców rozliczających się ryczałtem stawka w wysokości 10% objęła zaledwie 226 podatników.

SZYBKA KOMUNIKACJA

- Program budowy dróg krajowych oraz powiatowych węzłów („hubów”) komunikacyjnych

W Koalicji Obywatelskiej wiemy, że swobodne przemieszczanie się i nowoczesna infrastruktura drogowa świadczą o rozwoju i zaawansowaniu państwa, a także o jakości życia obywateli. Budowa węzłów transportowych, w tym także międzynarodowych, pozwala na szybszy rozwój gospodarczy, wzrost inwestycji oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Podczas rządów Platformy Obywatelskiej nastąpił skokowy i najszybszy w historii rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej. W latach 2008–2011 ogłosiliśmy przetargi na 1 540 km, zaś w latach 2012–2015 na 2 085 km dróg szybkiego ruchu – autostrad i dróg ekspresowych. Po czterech latach rządu PiS mamy totalny zastój na budowach. Odnotowujemy liczne unieważnienia ogłaszanych przetargów, a także przypadki zrywania już realizowanych kontraktów. W 2019 r. ogłoszono przetargi na 100,3 km dróg i jednocześnie zerwano kontrakty na około 220 km. W wyniku tak prowadzonej polityki stajemy przed ryzykiem niewykorzystania środków unijnych na dwa wielkie programy infrastrukturalne.

WIĘCEJ DRÓG I KOLEI

- Przywrócenie w pełnym wymiarze programu budowy dróg krajowych

Priorytetem Koalicji Obywatelskiej będzie przywrócenie dynamicznej rozbudowy sieci dróg i autostrad w całej Polsce. Dzięki temu zostanie wypełnione zobowiązanie podjęte w trakcie przystępowania Polski do Unii Europejskiej, związane z domknięciem do 2030 r. sieci dróg szybkiego ruchu w naszym kraju. Zgodnie z założeniami przyjętymi jeszcze przez rząd Platformy Obywatelskiej, do 2025 r. powinno powstać 3 900 km dróg i 57 obwodnic. Realizacja programu budowy obwodnic jest tym bardziej oczekiwana, że tranzyt z ominięciem terenów zamieszkałych pozwoli na uzyskanie lepszej jakości powietrza w miastach. Dziś, przy najwyższym w historii natężeniu smogu w Polsce, rozwój obwodnic dużych miast jest jednym z najistotniejszych działań zależnych od decyzji rządu.

WĘZŁY KOMUNIKACYJNE

- 314 centrów komunikacyjnych do 2025 r.
- Rozbudowa połączeń lokalnych
- Rozwój kolei regionalnych

Wiele różnic infrastrukturalnych wymaga wyrównania. Szczególnie poza dużymi ośrodkami miejskimi. Do 2025 r. powinno powstać 314 powiatowych centrów komunikacyjnych. Będą to nowoczesne węzły komunikacyjne koordynujące lokalne połączenia drogowe, autobusowe i kolejowe.

STRATEGIA DLA TRANSPORTU

- Przekierowanie ciężkiego transportu na kolej
- Obniżka stawek transportowych
- Rozbudowa sieci terminali przeładunkowych

Nowa strategia dla transportu wymaga wzmocnienia tranzytu kolejowego. Ciężar towarów do przewozu wzrósł w ciągu ostatniej dekady średnio o 50 milionów ton rocznie. Stwarza to nagłą potrzebę udrożnienia nowych kanałów komunikacyjnych, by odciążać polskie autostrady i drogi krajowe. Rozwiązaniem jest przeniesienie przewozu kontenerów z dróg na tory kolejowe. W tym celu zredukowane zostaną stawki dostępu do infrastruktury kolejowej. Niestety dzisiaj transport kolejowy przegrywa z transportem samochodowym pod względem czasu dostawy. Dlatego kolejnym krokiem musi być strategia rozbudowy terminali przeładunkowych, ponieważ ich brak znacząco wydłuża przewóz towarów koleją.

BEZPIECZNE DROGI

- Mapa miejsc niebezpiecznych
- Strategia budowy zatoczek, bezpiecznych skrzyżowań, chodników i ścieżek rowerowych
- Transparentne raportowanie poziomu bezpieczeństwa na drogach

Drogi w Polsce wciąż należą do najbardziej niebezpiecznych w Europie. Wiele Polek i wielu Polaków traci życie lub zdrowie na polskich drogach. Koalicja Obywatelska stawia sobie za cel stworzenie warunków, które zmniejszą ten tragiczny bilans. Polska traci rocznie prawie 50 miliardów złotych z powodu wypadków drogowych. Na tę kwotę składają się nie tylko skutki materialne wypadków, ale też koszt pracy policji, służb ratowniczych, porządkowych oraz ubezpieczeń społecznych. Strategia likwidacji miejsc niebezpiecznych w Polsce obejmie przebudowę skrzyżowań, wybudowanie chodników i zatok autobusowych, przebudowę lub wybudowanie lewo- i prawoskrętów czy powstanie ścieżek rowerowych. W całej Polsce Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zlokalizowała około 3 tysięcy miejsc, w których inwestycje te będą ratować ludzkie życie.

MIESZKANIE DLA MŁODYCH

- Jednorazowe dofinansowanie wkładu własnego
- Program dla osób do 35 lat
- Preferencje dla ludzi młodych

Wrócimy do tego, co sprawdzone, czyli programu rządu Platformy Obywatelskiej „Mieszkanie dla Młodych”. Dzięki niemu do własnego „M” wprowadziło się ponad 100 tysięcy młodych rodzin. Polityka mieszkaniowa musi odpowiadać preferencjom obywateli. Dlatego powinna zawierać program ułatwiający im dojście do własności mieszkania.

Program MdM będzie skierowany do osób młodych – w wieku do 35 lat, a więc tej grupy, której potrzeby mieszkaniowe są najłabiej zaspokojone. Limit wieku nie będzie obowiązywał w przypadku rodzin z co najmniej trojgiem dzieci, których potrzeby mieszkaniowe są szczególnie duże.

Program obejmie jednorazowe dofinansowaniu wkładu własnego – w wysokości od 10% (single) do 30% (rodziny z co najmniej trojgiem dzieci) wartości odtworzeniowej mieszkania w zależności od lokalizacji.

Początkowo program dotyczył zakupu mieszkań na rynku pierwotnym i to założenie uważamy za słuszne. Rozwiązaniem problemów mieszkaniowych w naszym kraju jest bowiem zwiększenie ich liczby, na co jedynym sposobem jest budowa nowych mieszkań.

MIESZKANIE NA WYNAJEM

- Program dofinansowania inwestycji mieszkań na wynajem
- Przekazanie samorządom nieruchomości Skarbu Państwa
- Wsparcie funduszy inwestujących w nieruchomości na wynajem

Polityka mieszkaniowa musi także odpowiedzieć na największą słabość rynku mieszkaniowego, jaką jest niewystarczający rynek mieszkań na wynajem. Mniej niż co dwudzieste gospodarstwo domowe w Polsce wynajmuje mieszkanie na rynku prywatnym. Ten odsetek jest dużo niższy niż w krajach Europy Zachodniej (np. dziewięciokrotnie mniejszy niż w Niemczech). Rozwój rynku mieszkań na wynajem pozytywnie wpłynie też na mobilność zawodową Polaków.

Na wzór „schetynówek” – dróg wybudowanych dzięki dotacjom z Narodowego Programu Budowy Dróg Lokalnych – Koalicja Obywatelska stworzy program dofinansowania samorządowych inwestycji w mieszkania na wynajem z budżetu państwa. Przekażemy samorządom całość wpływów z podatków dochodowych oraz nieruchomości Skarbu Państwa. Dziś te nieruchomości są we władaniu agencji i instytucji rządowych, centralnych, obsadzonych partyjnymi nominatami.

Innym, niezbędnym kierunkiem jest stworzenie zachęt dla inwestycji korporacyjnych w mieszkania na wynajem. Wprowadzone zostaną spółki typu REIT (nazwane w naszym kraju firmami inwestującymi w najem nieruchomości). W zamian za zachęty podatkowe spółki będą inwestować w mieszkania na wynajem. Profesjonalizacja rynku najmu zwiększy bezpieczeństwo lokatorów. Nie będą oni narażeni na ryzyko nagłego wycofania się z uzgodnień osoby prywatnej wynajmującej im mieszkanie.

Aby przyspieszyć te pozytywne zmiany, uzależnimy możliwość korzystania z preferencji podatkowych od zapewnienia lokatorom ochrony przed ryzykiem zmian czynszu i nieoczekiwanej konieczności opuszczenia wynajmowanego mieszkania.

ŁAZIENKA W KAŻDYM DOMU

- Przebudowa miliona mieszkań bez łazienek
- Poprawa warunków mieszkaniowych najuboższych
- Współpraca z samorządami – Fundusz Rewitalizacyjny

Posiadanie łazienki w mieszkaniu wydaje się oczywistym standardem cywilizacyjnym. Tymczasem dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że prawie milion mieszkań w Polsce nie ma toalety, a pół miliona lokali mieszkalnych nie ma bieżącej wody. Rodziny mieszkające w takich warunkach potrzebują natychmiastowego wsparcia. Tym bardziej, że zazwyczaj są to osoby o niskich dochodach. Wspólnie z samorządami i Bankiem Gospodarstwa Krajowego Koalicja Obywatelska doprowadzi do stworzenia Funduszu Rewitalizacyjnego, który pomoże szybko poprawić warunki mieszkaniowe osób w trudnej sytuacji finansowej.

SILNE ROLNICTWO, BOGATA WIEŚ

- 32 miliardy euro – nowa perspektywa dla polskiej wsi
- Prawo rolników do ziemi rolnej
- Fundusz kłękowy i mała retencja

Przez ostatnie 30 lat polska wieś przeszła proces ogromnych zmian. Polscy rolnicy dzięki ciężkiej pracy z sukcesem budowali potencjał rolnictwa, chroniąc jednocześnie unikalne dziedzictwo polskiej wsi. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej i środki wynegocjowane przez rząd PO-PSL: ponad 30 miliardów euro na lata 2014–2020 w ramach Wspólnej Polityki Rolnej i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich pozwoliły na zaspokojenie najważniejszych potrzeb rozwojowych polskiego rolnictwa. Pojawiają się jednak nowe wyzwania, takie jak np. zmiany klimatu, nieuczciwa konkurencja czy rosnący protekcjonizm w handlu, z którymi polscy rolnicy nie mogą być pozostawieni sami.

SZANSE POLSKIEJ WSI

- Budżet europejski sprawiedliwy dla polskich rolników
- Podział środków unijnych i krajowych dostosowany do potrzeb gospodarstw rolnych
- Wsparcie dla małych i średnich gospodarstw wiejskich

Najpilniejszym wyzwaniem jest zagwarantowanie polskim rolnikom środków unijnych na przynajmniej takim samym poziomie, jaki wynegocjował rząd PO-PSL. Nasz cel to 32 miliardy euro dla polskiej wsi. Dziś oferta Brukseli dla rozwoju polskiej wsi jest niższa aż o 5 miliardów euro. Dlatego tak ważne jest, by polskich rolników w Brukseli reprezentował rząd, który udowodnił już, że potrafi skutecznie negocjować.

Koalicja Obywatelska wynegocjuje gruntowną reformę Wspólnej Polityki Rolnej i zabezpieczenie interesów polskich rolników. Priorytetem jest zapewnienie większego wsparcia dla małych i średnich gospodarstw wiejskich, m.in. poprzez wyższe dopłaty bezpośrednie do hektara. Kluczowe jest zapewnienie rozwoju nie tylko dużych farm przemysłowych, ale również mniejszych gospodarstw rodzinnych, rolnictwa ekologicznego i innowacyjnego. Co najmniej 2 miliardy złotych zostanie przeznaczony na Program Wsparcia Młodych Rolników w formie bezpośrednich płatności.

ZIEMIA DLA ROLNIKÓW

- Prawo do swobodnego powiększania gospodarstw rolnych
- Reforma Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa
- Utworzenie rezerwy strategicznej

Drakońskie przepisy dotyczące sprzedaży gruntów rolnych wprowadzone w 2016 r. przez obecny rząd przyniosły polskim rolnikom i gospodarce same szkody i ograniczyły prawo dysponowania własną ziemią. Według NIK w 2016 r. cena 1 ha wynosiła ponad 32 tysiące złotych, a w 2018 spadła do ok. 26 tysięcy złotych.

Prawo rolników do ziemi rolnej, swobodny obrót i swobodne powiększanie gospodarstw rolnych uważamy w Koalicji Obywatelskiej za niepodważalne. Wycofamy zatem nielogiczne, nieracjonalne i korupcjogenne zapisy ograniczające obrót gruntami rolnymi, zlikwidujemy władztwo urzędnicze Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Stan gruntów pozostających w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa na koniec 2018 r. wynosił ogółem 1 368 936 ha. Zostanie utworzona rezerwa strategiczna gruntów należących do Skarbu Państwa z przeznaczeniem pod inwestycje infrastrukturalne i wsparcie procesów powiększania małych gospodarstw rolnych.

POMOC W KLĘSKACH ŻYWIOŁOWYCH

- Fundusz Klęskowy dla Wsi i Rolnictwa
- Kompleksowy program walki ze skutkami suszy
- Mała retencja i rozbudowa studni głębinowych

Nowo utworzony Fundusz Klęskowy dla Wsi i Rolnictwa skupi rozproszone obecnie środki pomocowe z przeznaczeniem na klęski żywiołowe, ale również na zwalczanie chorób zakaźnych wśród zwierząt hodowlanych, w tym ASF. Fundusz zastąpi rezerwy celowe i w jednym miejscu zgromadzi środki pomocowe. Wnioski przyjmowane będą „blisko rolników” przez instytucje samorządowe, by pomoc mogła zostać wypłacona jak najszybciej.

Retencja wody musi zostać zwiększona z ok. 5% do co najmniej 15%. Rząd Koalicji Obywatelskiej stworzy kompleksowy program walki ze skutkami suszy.

BEZPIECZEŃSTWO EKONOMICZNE

- Dług publiczny poniżej 30%
- Siła regulatora, nowe zadania NBP
- „2 za 1” – obowiązkowa zasada stanowienia prawa

Ostatnie cztery lata rządów to historyczny wzrost długu publicznego do ponad biliona złotych. Oznacza to, że każdy Polak ma 28 tysięcy złotych długu, o którym nie wie. Polska jest obecnie państwem o najbardziej chwiejnym i nieprzewidywalnym prawie w Unii Europejskiej. Tylko w ciągu ubiegłego roku uchwalono rekordowe 32 tysiące stron nowych ustaw i rozporządzeń. Tymczasem bezpieczeństwo ekonomiczne Polek i Polaków opierać się powinno o transparentne prawo i stabilne finanse nie tylko w skali makro-, ale także mikrogospodarki. Głównymi filarami bezpieczeństwa mikroekonomicznego obywateli i obywateli będzie program „Niższe podatki, wyższa płaca” oraz inwestycje społeczne. Programy te zagwarantują obywatelom bezpieczne dochody z pracy i na emeryturze oraz szeroki dostęp do usług społecznych.

Koalicja Obywatelska wprowadzi rozsądną dyscyplinę w finansach publicznych.

STABILNE FINANSE

- Zakaz nadmiernego zadłużania państwa w warunkach dobrej koniunktury
- Ocena stabilności finansów przez Narodowy Bank Polski
- Dług publiczny poniżej 30%

Dzięki rozwiązaniom proponowanym przez Koalicję Obywatelską dług publiczny spadnie poniżej 30% PKB do 2030 r. Wprowadzony zostanie zakaz zadłużania państwa w warunkach dobrej koniunktury. Przyjmiemy za średniookresowy cel budżetowy równowagę między dochodami i wydatkami publicznymi oraz wprowadzimy formułę systematycznie obniżającą progi ostrożnościowe dla długu publicznego. NBP będzie dokonywał regularnej oceny, jaka część ze wzrostu dochodów publicznych pochodzi z uszczelnienia i można ją wydać, a jaka jest wynikiem jedynie dobrej koniunktury i powinna zostać zaoszczędzona na gorsze czasy. Usunięta zostanie różnica w krajowej definicji długu publicznego w stosunku do definicji Eurostatu. Wprowadzony zostanie także zakaz udzielania pożyczek i kredytów przez budżet państwa innym jednostkom sektora finansów publicznych na okres wykraczający poza rok budżetowy.

SIŁA REGULATORA

- Nieodwołalność prezesów instytucji nadzoru oraz regulatorów
- Nadzór finansowy NBP
- Innowacyjność poprzez tzw. regulacyjne piaskownice

Prezesi instytucji nadzoru oraz regulatorów nie będą mogli zostać odwołani w trakcie kadencji (poza ograniczonym katalogiem sytuacji jak np. popełnienie przez nich przestępstwa). Każdy nadzór musi zostać uniezależniony od polityków. Odpowiedzialność za prowadzenie nadzoru finansowego zostanie przekazana Narodowemu Bankowi Polskiemu.

Regulator będzie mógł zezwalać na tzw. regulacyjne piaskownice, czyli programy pilotażowe bez ścisłego gorsetu regulacji. Dzięki temu zyska kompetencje budowania innowacyjnej, a nie licencjonowanej gospodarki.

ODPARTYJNIONE SPÓŁKI

- Odpartyjnięcie kadr
- Rejestr kandydatów do organów zarządzających spółek Skarbu Państwa
- Udział gmin w zyskach małych spółek Skarbu Państwa

Odpartyjnięcie spółek Skarbu Państwa jest dla Koalicji Obywatelskiej priorytetem. Dlatego kwalifikacje wszystkich kandydatów do zarządów i rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa będą sprawdzane przez wybrane w przetargu podmioty wyspecjalizowane w zarządzaniu kadrami. Podmioty te będą prowadzić rejestr osób spełniających najwyższe profesjonalne standardy. Na krótkiej liście kandydatów do zarządów w poszczególnych spółkach będą mogły znaleźć się tylko osoby z tego rejestru. Pożytki z małych spółek z udziałem Skarbu Państwa będą przeznaczone na gminne granty na edukację, zdrowie i infrastrukturę.

DOBRE PRAWO

- „2 za 1” – zasada stanowienia prawa
- Likwidacja zakazu handlu w niedziele
- Uproszczony system rozliczania projektów unijnych

Do 2025 r. Polska znajdzie się w dwudziestce krajów najbardziej przyjaznych przedsiębiorczości.

Przy stanowieniu prawa zostanie wprowadzona obowiązkowa zasada „2 za 1”: przyjęcie każdej ustawy nakładającej nowy obowiązek biurokratyczny na przedsiębiorców będzie możliwe tylko wtedy, gdy usunięte zostaną dwa istniejące dotychczas ograniczenia. Ustawy, które w trakcie systematycznych przeglądów nie zrealizują zakładanych celów, będą uchylane.

Zlikwidujemy zakaz handlu w niedziele. Jednocześnie wszystkim pracownikom, nie tylko tym zatrudnionym w handlu, zostanie zagwarantowane prawo do dwóch wolnych niedziel w miesiącu. Uchylone zostaną także wprowadzone przez obecną władzę regulacje, które ograniczają konkurencję, w tym w szczególności ustawa „apteka dla aptekarza” czy restrykcje w budowie i modernizacji farm wiatrowych.

Wprowadzimy ułatwienia w rozliczaniu projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Regulujące je wytyczne zostaną złagodzone, zwłaszcza w odniesieniu do firm, które nie muszą stosować prawa zamówień publicznych. Zasadą stanie się waloryzacja cen w kontraktach i racjonalnie szybkie rozstrzygnięcie przetargów.

KARTA PRAW PODATNIKA

Wprowadzimy Kartę Praw Podatnika oraz centra obsługi podatników pomagające w wypełnianiu obowiązków podatkowych, których będzie znacznie mniej, także z uwagi na obowiązkowe ujednoczenie interpretacji podatkowych. Kontrole podatkowe nie będą uciążliwością dla uczciwych podatników. Zwiększy się znaczenie kontroli elektronicznej w stosunku do kontroli fizycznych w siedzibie podatnika. Przedsiębiorcom umożliwimy nieodpłatne i automatyczne sprawdzanie rzetelności kontrahentów jako podatników.

---

4. POLSKA EKOLOGII

KLIMAT I WODA

- Czyste powietrze – koniec smogu
- Ocalić zielen i wodę
- Posprzątać Polskę – koniec z plastikiem

Smog zabija rocznie co najmniej 45 tysięcy Polek i Polaków. Wysychające rzeki, rosnący problem z brakiem wody, drogie ogrzewanie i trudności biurokratyczne związane z rozwojem zielonej, zdrowej energii to dzisiejsza polska rzeczywistość. Polska stoi u progu katastrofy ekologicznej. Tymczasem obecny rząd doprowadził do sytuacji, w której utracić możemy aż 35 miliardów złotych ze środków unijnych na walkę z zanieczyszczeniem powietrza. Zdaniem Koalicji Obywatelskiej już czas w sposób zdecydowany zadbać o środowisko. Stawką są nie tylko miliardy euro, ale przede wszystkim zdrowie i jakość życia Polek i Polaków.

CZYSTE POWIETRZE

- Darmowa wymiana pieców i niższe koszty ogrzewania
- Milion instalacji prywatnego wytwarzania prądu do 2025 r.
- Koniec z węglem w energetyce do 2040 r.

W polskich miejscowościach trujące „kopciuchy” – stare, bezklasowe kotły i piece grzewcze – zostaną zastąpione pompami ciepła i ciepłem sieciowym. Zobowiązujemy się, że do 2030 r. wyeliminujemy węgiel w ogrzewaniu domów i mieszkań, do 2035 – w ogrzewaniu systemowym, a do 2040 – w całej energetyce.

Do 2025 r. na rynku energetycznym powstanie 200 tysięcy lokalnych instalacji, które pozwolą na wytwarzanie energii przez firmy i samorządy. Kolejny milion takich instalacji powstanie przy domach, głównie z wykorzystaniem ogniw fotowoltaicznych. Możliwa będzie odsprzedaż nadwyżki prywatnie wytworzonej energii.

Wzmocnieniem polityki czystego powietrza będzie ponowny rozwój farm wiatrowych, które obecna władza planuje całkowicie zlikwidować do 2035 r. Dla Koalicji Obywatelskiej ważne jest, by to mieszkańcy, a nie władza centralna, decydowali, czy w ich sąsiedztwie może powstać farma wiatrowa.

ZIELEŃ I WODA

- Strategia ochrony zasobów wodnych
- Polityka urbanistyczna zadrzewiania terenów miejskich
- Rozszerzenie obszarów parków narodowych

Polska jest obecnie jednym z krajów o najmniejszych zasobach wody w Unii Europejskiej. W gospodarowaniu zasobami wodnymi nasz rząd będzie współpracował z samorządem terytorialnym, przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi. Podporządkujemy działania w strukturze rządu „gospodarka wodna” oraz instytucję „Wody Polskie” Ministrowi Ochrony Środowiska. Wstrzymane zostaną programy regulacji rzek oraz wykorzystamy środki krajowe i unijne na wsparcie programu renaturyzacji rzek, zgodnych z Ramową Dyrektywą Wodną.

Doprowadzimy do zaprzestania melioracji odwadniającej na terenach podmokłych oraz nałożymy prowadzenia małej retencji w lasach. Podejmiemy kompleksowe działania związane ze zwiększeniem retencji wody na terenach zabudowanych oraz gospodarczym wykorzystaniem wód deszczowych i ich magazynowaniem.

Zielona Polska to zdrowa przyszłość naszych dzieci. Nowa polityka urbanistyczna, w miejsce „betonowania” miast, będzie zawierała strategię zadrzewiania terenów miejskich, ale także nieużytków rolnych. Będziemy chronić puszcze, zamiast ją wycinać. W porozumieniu z lokalną społecznością powołamy nowe i rozszerzymy obszary parków narodowych. Cenna Puszcza Białowieska stanie się w całości parkiem narodowym.

CZYSTA POLSKA

- Powszechny system kaucji i depozytów
- Zachęty do pełnego wyeliminowania foliówek

Musimy posprzątać Polskę. W ciągu trzech lat jednorazowy plastik powinien zostać zastąpiony opakowaniami wielokrotnego użytku. Zmniejszenie produkcji plastiku obejmie wszystkie przedmioty jednorazowego użytku, które mają swoje nieplastikowe odpowiedniki. Te działania zostaną podjęte w konsultacji z zainteresowanymi środowiskami. Naszym dalekosiężnym celem jest gospodarka w oparciu o obieg zamknięty i politykę „zero odpadów”.

ZERO ODPADÓW

- Zakaz sprowadzania śmieci

Wprowadzimy powszechny system kaucji za butelki i depozytu za opakowania plastikowe.

Towary z wymiennością pojemników docelowo powinny mieć niższe ceny.

Aby ograniczyć zużycie plastikowych butelek, stopniowo wdrażany będzie projekt „woda dla każdego”, czyli system bezpłatnych stacji wody pitnej dla mieszkańców.

Wydany zostanie absolutny zakaz sprowadzania odpadów do Polski. Nasz kraj nie może ginać pod tonami odpadów z całego świata. Nikt nie będzie pod pretekstem sprowadzania surowców wtórnych zasypywać Polski odpadami, które są źródłem zatrucia okolicy i zarzewiem niebezpiecznych pożarów. Dzikie czy płonące wysypiska, a także odpady chemiczne sprowadzane z zagranicy nie będą już zagrażać naszym rodzinom.

Dobry przykład zachowań chroniących nasze środowisko naturalne poprzez używanie opakowań wielorazowych lub biodegradowalnych dadzą instytucje publiczne.

Rozszerzona zostanie edukacja o ochronie środowiska w szkołach.

ENERGETYKA

- Zielona energia dla Polski
- Ciepły dom
- Bezpieczeństwo energetyczne

Zaledwie dekadę temu wiedza na temat zagrożeń dla klimatu była mniejsza, koszty pracy niższe, a polski węgiel był pożądanym na świecie towarem eksportowym. Dzisiaj polskie kopalnie wydobywają mniej, sprzedają mniej, zarabiają mniej. Obecny rząd doprowadził do tego, że import rosyjskiego węgla do Polski jest rekordowy. W 2018 r. wyniósł 14 milionów ton. Tymczasem ceny prądu dla firm i samorządów rosną.

Polska energetyka znajduje się w kryzysie. W Polsce brakuje strategii energetycznej, a wartość krajowych spółek energetycznych, mimo globalnej koniunktury, spadła aż o 70%! To najniższa wycena w historii.

Przyspieszenie procesu naprawy branży energetycznej i ciepłownictwa, wsparcia efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, przede wszystkim z korzyścią dla konsumenta, ale również dla klimatu gwarantuje program Koalicji Obywatelskiej.

DEKLARACJA DLA GÓRNEGO ŚLĄSKA

Nie będziemy zamykać kopalń, dopóki będzie w nich węgiel, a koszty wydobycia pozwolą na utrzymanie godnego życia górników i ich rodzin. Nie będziemy zamykać elektrowni węglowych, dopóki będą w stanie pracować. Przyjdzie moment, że w kopalniach skończą się złoża, a elektrownie okażą się przestarzałe. Dlatego udział węgla w polskiej gospodarce będzie spadać w sposób naturalny. Nie zwolnimy osób, które pracują w kopalniach i elektrowniach węglowych. W ich zastępstwie sfinansujemy budowę nowoczesnych, zielonych źródeł energii, które stworzą nowe miejsca pracy. Zmianę tę będziemy wprowadzać systematycznie i racjonalnie.

Zaproponujemy stabilny plan transformacji przemysłowej Śląska i innych regionów węglowych, min. w oparciu o środki unijne z Platformy Węglowej. Zostanie on stworzony wspólnie nie tylko z górnikiem, ale ze wszystkimi pozostałymi pracownikami branży energetycznej. To ostatni moment, by wdrożyć strategię dla górnictwa na Śląsku. Branża zatrudniająca ponad 100 tysięcy osób nadal nie wie, jak będzie wyglądała jej przyszłość, gdy wyczerpią się zasoby naturalne.

ZIELONA ENERGIA

- Energia przyjazna środowisku
- 3×10 dla OZE
- Preferencyjne finansowanie zielonej energii

Energetyka na świecie w ostatnich pięciu latach zmieniła się bardziej niż w ciągu poprzednich pięćdziesięciu. Pojawiły się nowe regulacje środowiskowe, znacznie obniżył się koszt nowych zielonych technologii, które stają się lokalnym źródłem energii. Energetyka solarna stała się tańsza nawet o 90%. Tymczasem Polska w ostatnich latach została przez rządzących wyłączona z tej nieuniknionej transformacji. Ponad połowa polskich elektrowni ma więcej niż 35 lat. W kolejnych latach ze względu na ich pogarszający się stan, koszty i normy środowiskowe będzie wygaszanych około 70% elektrowni węglowych.

Aby w żadnym domu prąd nie został odłączony, sprawimy, że w ciągu najbliższych dziesięciu lat co najmniej 1/3 energii pochodzić zacznie ze źródeł odnawialnych, czyli z natury: wiatru, słońca, wody. Wszyscy, którzy będą chcieli inwestować w przyjazne środowisko, ale też wydajną, bezpieczną gospodarkę energetyczną, otrzymają wsparcie państwa. Dotyczy to nie tylko firm i samorządu, ale także obywateli.

Dzięki temu do 2030 r. powstanie w Polsce 10 GW energetyki słonecznej, 10 GW energetyki morskiej i 10 GW z elektrowni wiatrowych zlokalizowanych na lądzie (3×10 dla OZE). Zapewnimy wsparcie dla lokalnych źródeł OZE, biomasy, biogazu oraz geotermii. W efekcie zmian regulacyjnych każdy potencjalny inwestor będzie mógł ocenić efektywność inwestycji, uwzględniając czas niezbędny do jej uruchomienia i przesłanki, od których spełnienia zależy możliwość realizacji inwestycji.

100% wpływów ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ przeznaczymy na inwestycje. Zobowiązujemy się do publikowania rocznych raportów na temat polskiej transformacji energetycznej: kosztów, cen, emisji, stopnia niezależności energetycznej.

CIEPŁY DOM

- 25 miliardów euro na ciepły dom
- Modernizacja infrastruktury ciepłowniczej
- Obniżenie rachunków za ogrzewanie

Polacy oddychają najgorszym powietrzem w Europie. Na 50 najbardziej zanieczyszczonych miast aż 36 znajduje się w Polsce. Głównym powodem jest węgiel spalany w piecach indywidualnych. Dlatego zmodernizujemy polską sieć ciepłowniczą. Do 2030 r. wszystkie małe systemy ciepłownicze w miastach powiatowych zostaną przekształcone w efektywne i niskoemisyjne, czyli czyste źródła ciepła w naszych domach. Dzisiaj poniżej tych oczekiwań jest aż 80% systemów ciepłowniczych w Polsce.

Uzupełnieniem tych działań będzie kontynuacja wprowadzonego już w pierwszym okresie rządów Platformy Obywatelskiej programu termomodernizacji. Po 2020 r. wyznaczymy standardy dla nowych i starych energetycznie budynków.

Zmiany te doprowadzą do obniżenia rachunków za ciepło w polskich domach. Z rachunków za prąd usuniemy także systemy dofinansowania energetyki wielkoskalowej. Spółki energetyczne przestaną drenować kieszenie odbiorców i finansować projekty niemające ekonomicznego sensu.

ENERGETYKA OBYWATELSKA

- Wyznaczenie i wyeliminowanie ubóstwa energetycznego
- Przywrócenie systemu dopłat do termomodernizacji
- Doradca energetyczny w gminie

Ubóstwo energetyczne dotyczy prawie 5 milionów osób w Polsce. Większość mieszka na wsiach i w małych miastach, 25% to emeryci i renciści. Te liczby pokazują, że zatrudniającej liczby Polaków nie stać dziś na właściwe ogrzanie własnych domów i opłacanie rachunków za energię. Opracujemy system dopłat dla wykluczonych energetycznie obywateli. Zasiłek celowy na opał zostanie zmodyfikowany.

Stworzymy mechanizm preferencyjnych pożyczek dla firm i obywateli chcących inwestować w przydomowe odnawialne źródła energii – panele słoneczne, przydomowe wiatraki i pompy ciepła to przyszłość. Każdy z nas, jeśli tylko będzie chciał, stanie się niezależny energetycznie. Państwo pomoże w procesie budowania energetyki obywatelskiej, nie tylko poprzez system dopłat, ale i umożliwienie zarabiania na oddawaniu do lokalnej sieci nadwyżek energii, którą obywatele sami wyprodukują.

PALIWO PRZYSZŁOŚCI

- Wodór jako paliwo przyszłości
- Szansa dla portów i żeglugi
- Potencjał nowego przemysłu: 5,5 miliona miejsc pracy

Wodór to przyszłość. To prawdopodobny fundament światowej transformacji energetycznej. Badania pokazują, że przemysł wokół wodoru stworzy do 2050 r. prawie 5,5 miliona nowych miejsc pracy na świecie i zrewolucjonizuje transport. Polska może być jednym z liderów tego procesu. Wodór można produkować w dowolnym miejscu, np. przy wykorzystaniu energii odnawialnej lub przy utylizacji odpadów. To optymalne rozwiązanie dla mniejszych gmin czy nawet gospodarstw rolnych.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE

- Przewidywalność zmian prawnych
- Odpolitycznienie spółek Skarbu Państwa
- Pewność dostaw energii

Państwo zagwarantuje przedsiębiorcom w branży energetycznej przewidywalność. Decyzje w spółkach Skarbu Państwa będą biznesowe, a nie polityczne. Dziś największe firmy zależne od polityków znajdują się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, ponieważ zmuszone były do realizacji nierealnych poleceń: od budowy polskiego samochodu elektrycznego, po Polską Fundację Narodową. Długofalowa strategia dla energetyki pozwoli przedsiębiorcom dokonać realnej oceny opłacalności ich inwestycji.

Bezpieczeństwo energetyczne to sprawna polityka przejścia na polską energetykę odnawialną, inteligentne sieci oraz efektywność energetyczną, redukcja uzależnienia od importu z zagranicy paliw i energii. Należy również zapewnić dywersyfikację dostaw, połączeń transgranicznych oraz solidarności energetycznej w ramach Unii Europejskiej. W pełni zintegrujemy polski system gazowniczy z europejskim rynkiem gazu poprzez rozbudowę interkonektorów na granicy zachodniej, południowej oraz z Ukrainą. Jednocześnie zliberalizujemy ustawę magazynową, żeby na rynek gazu powróciła konkurencja i nastąpiło jego rzeczywiste uwolnienie.

PRAWA ZWIERZĄT

- Koniec hodowli na futra
- Koniec cierpienia zwierząt w cyrkach

Przemysłowa hodowla zwierząt jest jednym z głównych źródeł emisji gazów cieplarnianych. Jej ograniczenie jest niezbędne ze względów klimatycznych, zdrowotnych i etycznych. Dlatego doprowadzimy uchwalenia ustawy prowadzącej do zamknięcia ferm norek, lisów i innych zwierząt hodowanych na futra. Zakażemy też wykorzystywania zwierząt w cyrkach i zakończymy okrutne polowania na ptaki.

---

5. POLSKA EDUKACJI I KULTURY

Fundamentem wolnego i silnego, przestrzegającego zasad demokracji społeczeństwa będzie zawsze edukacja, w tym edukacja obywatelska, a w efekcie – wolna nauka. Nasz program obywatelskiej Polski zaczyna się od budowy wolnej i demokratycznej szkoły. By była naprawdę wolną, zlikwidujemy jakąkolwiek możliwość wpływu polityków na programy szkolne. Powołamy nową, kadencyjną Komisję Edukacji Narodowej, w której eksperci będą przygotowywać programy nauczania i dokonywać ich ewaluacji.

Dobra edukacja to zwiększanie szans dla przyszłych pokoleń. Wadliwe rozwiązania systemowe, stworzone przez obecny rząd i ministerstwo Anny Zalewskiej, w ponad 1/3 polskich szkół spowodowały pogorszenie warunków nauczania. Szkoły pracują od 7:15 do 18:30, szczególnie utrudniony jest dostęp do pracowni, świetlic i sal gimnastycznych. Zamiast obiecwanej bezkosztowej reformy obecny rząd obciąża samorządy kosztami jej wdrożenia: z budżetów samorządowych przeznaczono na ten cel już 23 miliardy złotych, zabierając te pieniądze z innych, ważnych dla lokalnych wspólnot obszarów. W wyniku nieprze-myślanej reformy edukacji doszło też do największego kryzysu w oświacie – podwójnego rocznika uczniów kończących gimnazja i ósme klasy.

Dlatego w pierwszej kolejności we współpracy z samorządami konieczne jest ustabilizowanie sytuacji w szkołach i stworzenie warunków do rozwoju nowoczesnej edukacji. Nie zrobimy kolejnej nieprzemyślanej rewolucji. Mądrze naprawimy szkody po poprzedniej. Nadamy polskiej szkole nową jakość.

Dbłość o kulturę, która budowana jest na trwałych i nieprzemijających wartościach, polega przede wszystkim na tworzeniu przestrzeni dla wolności wypowiedzi oraz swobodnej ekspresji twórczej, w tym zapewnieniu prawa do artystycznego eksperymentu. Twórców i ich twórczość uwolnimy od widocznego dziś zagrożenia jakąkolwiek formą cenzury: od urzędniczej, po ideologiczną. W tym celu m.in. ograniczymy wszechwładzę ministerstwa i ministra kultury nad instytucjami artystycznymi i wydarzeniami kulturalnymi.

STABILNA SZKOŁA

- Szkoła nauki praktycznej
- Bez tornistra i ciepły posiłek
- Godne wynagrodzenie dla nauczycieli

Proponujemy szkołę, w której Rada Szkoły i Walne Zgromadzenie Szkoły będą podejmować decyzje wypracowane w otwartym dialogu i zaangażowaniu wszystkich stron: uczniów, nauczycieli, rodziców, samorządowców, otoczenia społeczno-gospodarczego. Szkoła skupi się na nauce praktycznej. Będzie przyjazna, ciekawa i bezpieczna. Szkoła ma dać dziecku możliwość identyfikowania i rozwijania talentów, nadrabiania zaległości przy wydajnej pomocy nauczycieli. Szkoła będzie świadczyć pełną usługę edukacyjną, zapewniając: naukę, wychowanie, opiekę, żywienie, sport, rozwijanie talentów i zainteresowań, wyrównywanie szans.

Szkoła będzie dostępna dla każdego potrzebującego ucznia przez 8–9 godzin dziennie. Oprócz zajęć obowiązkowych (w zespołach klasowych) uczniowie będą uczestniczyć w grupowych zajęciach rozwijających zdolności, uzupełniających braki, korygujących dysfunkcje, przygotowujących do aktywności w życiu kulturalnym i społecznym. Długi pobyt w szkole obliguje do wspólnego ciepłego posiłku, co jest okazją do wykształcenia nawyków zdrowego żywienia, walki z otyłością i innymi współczesnymi chorobami żywieniowymi.

Dobra szkoła nie wymaga od dzieci noszenia plecaków. Tornister nie może ważyć więcej niż 10% wagi dziecka. Podręczniki powinny być zastąpione nowoczesnymi materiałami edukacyjnymi, a korepetycje i zadania domowe – pracą grupową w szkole.

DUMNY NAUCZYCIEL

Nauczycielom damy obiecanę podwyżki i więcej autonomii. Za świadczenie pracy w godzinach ponadwymiarowych i w dni wolne od pracy powinni być oddzielnie wynagradzani. Pozostawimy dotychczasowy wymiar pensum. Dodatkowo zaproponujemy realne możliwości godnych zarobków. Dłuższy aktywny czas pracy szkoły wygeneruje kolejne godziny zajęć opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych dla chętnych pedagogów. Stworzy to możliwości zatrudniania nowych nauczycieli lub dodatkowy kontrakt dla już pracujących. Każda godzina zostanie godnie wynagrodzona. Pozwoli podnieść realne zarobki dotychczasowym nauczycielom i otworzy szkoły na nowych pracowników. Zadbamy o autonomię nauczyciela – realizacja podstawy programowej nie może zajmować 100% czasu lekcji. Musi być czas na własne pomysły nauczyciela i młodzieży.

NAUKA KOMPETENCJI

Do podstaw programowych zostaną dodane treści, które stają się kluczowe w życiu, ale trudno je zaklasyfikować do jednej z akademickich dziedzin, np. kompetencje obywatelskie, ekonomiczno-biznesowe, zdrowotne, środowiskowe. Dzieci i młodzież od najmłodszych lat powinny uczyć się współpracy w zespole, wykorzystywania umiejętności pracy projektowej, rozwiązywania problemów z dziedzin, które nie są dobrze rozpoznane, samodoskonalenia i umiejętności samodzielnej organizacji pracy.

Szkoła będzie kładła nacisk na umiejętności uczenia się i zdolność do innowacji (kreatywność i innowacyjność, myślenie krytyczne i rozwiązywanie problemów, komunikacja i współpraca), szeroko rozumiane kompetencje cyfrowe (analiza informacji, media, znajomość technologii, cyberbezpieczeństwo), kompetencje ważne w życiu i karierze zawodowej (elastyczność, zdolność adaptacji, inicjatywa i samoorganizacja, umiejętności społeczne i międzykulturowe, etos pracy, zdolność do przewodzenia).

EDUKACJA W SAMORZĄDACH

Pozwolimy samorządom na elastyczną strukturę szkolną, na dzielenie ośmioletniej szkoły podstawowej na poszczególne segmenty. Przykładem może być szkoła podstawowa w mniejszej miejscowości z klasami 1–3 blisko ucznia, a w większej miejscowości zbiorcza szkoła z klasami 1–8, która musi spełniać określone warunki lokalowe i kadrowe. Takie rozwiązanie pozwoli na wyrównanie szans między dziećmi z terenów wiejskich oraz większych ośrodków i pozwoli w pełni wykorzystać bazę lokalową posiadaną przez gminę. Choć proponujemy tu zasadę dowolności, to wprowadzimy odpowiednie kryteria, np. posiadania pracowni przyrodniczej czy sali gimnastycznej. W ten sposób samorząd stworzy struktury szkolne zaprojektowane pod potrzeby lokalnej społeczności.

LEPSZA EDUKACJA ZAWODOWA

- Doradztwo zawodowe w szkołach
- Szkoły fachowców
- Praktyki zawodowe we współpracy z przedsiębiorcami

Młodzi ludzie bardzo często czują się zagubieni, wybierając szkołę, kierunek studiów czy przyszły zawód. Zmienimy ten stan rzeczy, wdrażając programy orientacji zawodowej oraz doradztwo kariery. Wprowadzimy do szkół doradców zawodowych. Każdy uczeń będzie miał prawo do indywidualnego doradztwa zawodowego, a w siódmej klasie szkoły podstawowej i w trzeciej klasie szkoły ponadpodstawowej otrzyma dobrowolny indywidualny raport predyspozycji zawodowych, który może stać się dla niego i jego rodziców pomocą w wyborze dalszej ścieżki kształcenia. Raporty te uwzględnią także aktualną analizę rynku pracy i wynagrodzeń w konkretnych zawodach.

Wdrożymy strategię odbudowy prestiżu szkół technicznych, przełamując stereotyp szkoły zawodowej jako tej gorszej od liceum. Uczniowie szkół technicznych powinni uczyć się praktyki od najlepszych, mieć dostęp do bardzo dobrej kadry metodyków, udogodnień do nawiązywania ścisłej współpracy z pracodawcami i biznesem. Szkoły wymagają doinwestowania i wyposażenia warsztatów w najnowszej generacji infrastrukturę techniczną i technologiczną, w tym cyfrową. To będzie szkoła prawdziwych fachowców.

KOMISJA EDUKACJI NARODOWEJ

- Koniec pisania podstaw programowych przez polityków
- Dialog z dyrektorami szkół, samorządami i organizacjami zawodowymi
- Ekspercka praca nad planem nauczania

Położymy kres pisaniu podstaw programowych przez polityków. Szkole potrzebne są stabilizacja, ciągłość i bezpieczeństwo. Dzisiaj tylko 20% spośród 1,7 tysiąca autorów podstaw programowych to osoby rekomendowane przez fachowe instytucje. Kolejne kadencje parlamentu nie mogą wywracać programów pod wpływem poglądów rządzącej większości. Przekażemy zatem uprawnienia do budowania i ewaluacji systemu oświaty profesjonalnej i transparentnej Komisji Edukacji Narodowej – autonomicznej i niezależnej politycznie. Celem komisji jest zbudowanie nowoczesnego, zdolnego do długofalowego planowania i odpornego na naciski polityczne systemu. W skład KEN wejdą przedstawiciele nauczycieli oraz związków zawodowych nauczycieli, dyrektorów szkół, samorządów, organizacji pracodawców i świata biznesu, rodziców, nauki i szkolnictwa wyższego, instytucji edukacyjnych oraz organizacji pozarządowych związanych z edukacją.

ZACHĘTY FINANSOWE

W programie Koalicji Obywatelskiej przewidujemy budowę systemu premii edukacyjnej za osiągnięcia, dobre wyniki i wysoką jakość. Wprowadzimy stypendia edukacyjne dla uczniów powiązane z osiąganymi w szkole wynikami. Wprowadzimy premie edukacyjne dla nauczycieli powiązane z wynikami ich uczniów.

Samorządom proponujemy program współfinansowania (złotówka do złotówki) rozbudowy bazy szkolnej tam, gdzie przez deformę rządu PiS wróciła dwuzmianowość. Lekkie moduły budowlane pozwolą szybko poprawić sytuację lokalową i stworzyć warunki do normalnej pracy.

ROZWÓJ PRZEZ KULTURĘ

- Kultura w sojuszu z nauką
- Tani dostęp do kultury
- Inwestycja w czytelnictwo

Zintegrujemy działania Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w celu podniesienia jakości nauczania i wychowywania do świadomego udziału w kulturze. Ułatwimy dzieciom i młodzieży dostęp do wydarzeń kulturalnych – bilet na spektakl, wystawę czy koncert w filharmonii będzie upoważnieniem do darmowej podróży środkami komunikacji publicznej.

Poszerzymy system stypendialny dla młodzieży uzdolnionej artystycznie. Odbudujemy również czytelnictwo, m.in. poprzez wprowadzenie godziny głośnego czytania w szkołach, odnowienie zbiorów bibliotecznych i otwarcie bibliotek w soboty. Zaoferujemy coroczny bon na książki dla dzieci i młodzieży od 3. do 21. roku życia i wsparcie dla księgarń w małych miejscowościach. Wprowadzimy również obowiązek działania punktów bibliotecznych w galeriach handlowych i nowopowstających osiedlach mieszkaniowych.

WOLNOŚĆ TWÓRCZA

- Koniec szykanowania niepokornych twórców
- Uczciwe zasady przy obsadzie stanowisk w instytucjach kultury
- System stypendialny dla twórców

Zapewnimy wolność wszelkiej działalności kulturalnej i pełną swobodę wypowiedzi artystycznej oraz twórczego eksperymentu. Wprowadzimy eksperckie zasady konkursów zarówno przy wyborze władz instytucji kulturalnych, jak i przydziale środków finansowych z budżetu centralnego bądź funduszy pomocowych. Analogiczną procedurę wprowadzimy w przypadku instytucji i wydarzeń finansowanych przez samorządy. Ograniczymy wszechwładzę urzędników MKiDN poprzez zobowiązanie wszystkich samorządów oraz ministerstwa do tworzenia co najmniej trzyletnich projektów budżetowych dla wszelkich instytucji kultury.

Przywrócimy 50% kosztów uzyskania przychodów dla twórców. Uruchomimy dla nich bogatszy system stypendialny, w tym całoroczne rezydencje stypendialne i półroczne stypendia pobytowe dla pisarzy, poetów, kompozytorów.

SWOBODA KULTURY

- Odnawialne kontrakty i granty
- Wsparcie dla instytucji za granicą
- Fundusze dzielone lokalnie

Zrównamy możliwości prawne i finansowe publicznych instytucji kultury, trzeciego sektora oraz firm prywatnych. Zagwarantujemy organizacjom pozarządowym i osobom prywatnym mającym rzeczywiste osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury weryfikowalny system odnawialnych kontraktów i grantów. Zwiększymy także wsparcie finansowe na ochronę zabytków, w tym na dawnych terenach Rzeczypospolitej dziś znajdujących się poza granicami państwa. Odbudujemy polską dyplomację kulturalną. Będziemy konsekwentnie popularyzować polskie dziedzictwo kulturowe i współczesną twórczość artystyczną poza granicami Polski we współpracy z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Przywrócimy znaczenie Instytutowi Adama Mickiewicza, także poprzez jego wkład w opisany proces restytucji polskiej dyplomacji kulturalnej. Poza tym przekazemy w ręce lokalnych operatorów, np. wyłonionych w konkursie samorządowych instytucji kultury, część funduszy na kulturę, rozdzielanych dotąd centralnie.

KULTURALNE SAMORZĄDY

- Pozarządowe zarządzanie kulturą
- Powrót programu „Bardzo Młoda Kultura”
- Kultura bliżej Polaków

Wzmocnimy współpracę samorządów z organizacjami pozarządowymi przy kreowaniu wydarzeń kulturalnych. Poszerzymy ich kompetencje w zarządzaniu instytucjami kultury. Zwiększymy możliwość organizowania przedsięwzięć wspólnie z lokalnymi i regionalnymi instytucjami artystycznymi poprzez współfinansowanie tzw. kulturalnych weekendów dla mieszkańców regionu oraz kiermaszów księgarskich na terenach wiejskich.

Przywrócimy świetnie sprawdzający się w lokalnych, odległych od dużych aglomeracji wspólnot program „Bardzo Młoda Kultura”.

PRAKTYKI NA STUDIACH

- Absolwenci gotowi do praktycznych wyzwań
- 3 dni teorii i 2 dni praktyki na studiach
- Szybsze kariery naukowe

Zwiększymy znaczenie praktyk i staży na poziomie szkół wyższych, by ich absolwenci byli w pełni gotowi do podjęcia pracy po zakończeniu nauki. Nauka na ostatnich semestrach będzie odbywać się w systemie studiów i staży zawodowych w modelu 3+2 (3 dni studiowania, 2 dni praktyki zawodowej). Stworzymy nowy model rozwoju talentów naukowych, naszym celem będzie szybsza samodzielność młodych naukowców, przejrzystość procedur i szybsza ścieżka habilitacji, habilitacja za granty oraz znacznie większa dostępność „post-doków” o charakterze międzynarodowym

---

ŚWIATOWE UCZELNIE

- Wsparcie dla pozycji międzynarodowej uczelni
- Pełna przejrzystość systemów grantowych
- Zwiększenie funduszy na badania i rozwój

Będziemy wspierać uczelnie z aspiracjami. Chcemy, aby przynajmniej jedna polska uczelnia weszła do pierwszej setki uczelni w świecie oraz by uczelnie mogły być lokalnym liderem rozwoju. Będziemy promować łączenie uczelni i kierunków, stymulować wysoką jakość badań i dydaktyki. Postawimy na transparentne i merytoryczne konkursy na stanowiska naukowo-dydaktyczne na uczelniach publicznych i niepublicznych. Decyzje kadrowe będą jawne i związane z awansem zawodowym. Będziemy dbać o pełną przejrzystość decyzji grantowych. Zwiększymy również w perspektywie 8 lat nakłady na badania i rozwój do 1% PKB ze środków publicznych.

CYFRYZACJA W NAUCE

- Pełny kontakt z całym światem
- Europejski standard pracy
- Wykorzystanie nauki w gospodarce

Poprzez wspieranie nowych programów zagwarantujemy rozwój wiedzy i badań niezbędnych do rzeczywistego uczestniczenia w jednolitym rynku cyfrowym. Umożliwimy integrację polskich zespołów badawczych z zespołami państw UE w obszarze nowych technologii i ICT. Zwiększymy udział polskich zespołów badawczych dysponujących własną myślą naukową w europejskich gremiach zajmujących się tworzeniem, rozwojem, regulowaniem i zarządzaniem europejskim jednolitym rynkiem cyfrowym. Wprowadzimy zachęty dla rzeczywistej komercjalizacji wiedzy w gospodarce. Otworzymy naukę poprzez poszerzenie dostępu do publikacji i danych.

PROMOCJA NAUKI

- Nauka dostępna przez całe życie
- Ochrona Uniwersytetów Trzeciego Wieku
- Pełny dostęp online do wiedzy

Stworzymy narzędzia, dzięki którym uczelnie staną się Centrami Kształcenia Ustawicznego, czyli trwającego całe życie. Chcemy, by wspierały młode talenty uczniowskie w ramach klas akademickich w szkołach i seminariów uniwersyteckich dla uczniów. Zależy nam na tym, aby szkoły wyższe tworzyły i rozwijały Uniwersytety Trzeciego Wieku. Będziemy wspierać finansowo festiwale nauki oraz powołanie przez uczelnie Polskiej Otwartej Sieci Edukacji i Nauki, dającej dostęp online do wiedzy i możliwości uczenia się dla wszystkich pokoleń, we wszystkich dyscyplinach wraz z możliwością uzyskiwania certyfikatów zawodowych.

OPŁACALNA NAUKA

- Warunki do karier naukowych w Polsce
- Lepszy system stypendiów na studiach
- Promocja najzdolniejszych naukowców

Nie możemy pozwolić na utratę przez Polskę najzdolniejszych pracowników uczelni, dlatego zadamy o godną płacę i dobre warunki realizowania badań przez polskich naukowców. Już od pierwszego roku studiów młody człowiek ma prawo, by jego zdolności i praca zostały docenione, dlatego co najmniej 10–15% osób rozpoczynających studia z najlepszymi wynikami rekrutacji otrzyma stypendium za wyniki w nauce.

---

6. POLSKA SENIORA

- Trzynastka na stałe i co roku
- Premia emerytalna
- Czek opiekuńczy co miesiąc

Sednem programu Koalicji Obywatelskiej jest budowa lepszego, sprawniejszego państwa, które udźwignie wyzwania XXI wieku i będzie dobrze służyło naszym dzieciom. Ale miarą jakości każdego państwa jest to, jak dba o seniorów i ich bliskich. Myślimy realistycznie o tym, jak rozwiązać np. problem aktywności zawodowej Polaków, którzy opiekują się swoimi rodzicami. Stąd projekt specjalnych czeków, urlopów i uczynienia z opieki nad seniorem profesjonalnego i certyfikowanego zawodu. Seniorzy mają prawo cieszyć się życiem, a struktury państwowe powinny im tę radość ułatwić. Nasz program dla najstarszych Polaków nosi nazwę „Polska Seniora”. To nie tylko hasło, lecz gwarancja, że seniorzy nie będą skazani na wykluczenie.

TRZYNASTA EMERYTURA CO ROKU

- Stała gwarancja dodatkowych pieniędzy
- Pomoc niezależna od kaprysów władzy
- Trzynastka tym wyższa, im dłuższa praca

Ten, kto nie jest seniorem z niską emeryturą, nie wie, co to znaczy, gdy ludzi się go trzynastą emeryturą, ale się jej nie gwarantuje na stałe. Trzynastka dla seniorów nie może być zależną od kaprysów władzy, nie może też być narzędziem nacisku na osoby starsze, by głosowały na tę czy tamtą partię, bo inaczej nie dostaną należnych im pieniędzy. Dlatego Koalicja Obywatelska idzie do wyborów z prostym zobowiązaniem: trzynasta emerytura stanie się świadczeniem gwarantowanym – by seniorzy czuli się bezpieczniej. Poza tym także i to świadczenie stanie się zachętą do dłuższej aktywności osób, które jeszcze na emeryturę nie przeszły. Trzynasta emerytura będzie tym wyższa, im dłużej dana osoba pozostawała aktywna, nawet jeśli jej praca była nisko wynagradzana.

PREMIA EMERYTALNA

- Pakiety akcji dla seniorów
- Od 10 do 20 tysięcy złotych premii
- Bezwarunkowa gwarancja

Seniorzy za długie lata pracy będą wynagradzani tzw. premią emerytalną. Polki i Polacy staną się współwłaścicielami spółek Skarbu Państwa. Ich konta emerytalne zostaną zasilone pakietami akcji. Każdy, kto przepracuje 40 lat, otrzyma pakiet akcji o wartości 10 tysięcy złotych. Po 50 latach pracy wartość pakietu zwiększy się do 20 tysięcy złotych. Środki te staną się ich prywatną własnością.

CZEK NA OPIEKĘ

- 1 000 zł na opiekę nad osobą niesamodzielną
- Comiesięczne wsparcie finansowe
- Brak dylematu: opieka czy praca

W Polsce zbyt wiele osób staje przed tragicznym dylematem: praca czy opieka nad rodzicami. Koalicja Obywatelska chce, by rodzina była razem. Domy spokojnej starości mają rację bytu, ale powinny być rozwiązaniem tylko wtedy, gdy nie ma już innego wyjścia. Takim wyjściem jest proponowany przez nas czek, który pozwoli sfinansować opiekę nad seniorem. Czeki opiekuńcze będą opiewać na kwotę do wysokości nawet połowy najniższego wynagrodzenia, czyli ponad 1 000 zł w przypadku osoby z największym stopniem niesamodzielnności. Ta kwota będzie rosła wraz z najniższym wynagrodzeniem. Czek wypłacany będzie co miesiąc w sytuacji, gdy osoba bliska jest aktywna zawodowo. To pozwoli jej kontynuować pracę. Jeśli senior nie posiada osoby bliskiej, również otrzyma czek. Gdy zaś osoba bliska nie pracuje, wtedy dotyczą jej przepisy o zasiłku dla opiekuna z tytułu innej ustawy o świadczeniach rodzinnych.

WSPARCIE DLA NIESAMODZIELNYCH

- Wprowadzenie kategorii niesamodzielności
- Centra rehabilitacji i dziennego pobytu dla osób starszych
- System orzecznictwa, który pozwala skutecznie pomóc

Obecnie jesteśmy w stanie określać np. stopień niepełnosprawności, ale poza niepełnosprawnością istnieje niesamodzielność, np. z powodu wielu chorób neurologicznych czy po prostu dlatego, że seniorowi brakuje sił, by wykonać codzienne czynności. Koalicja Obywatelska chce wprowadzić w Polsce jasne reguły określania stopnia niesamodzielności, aby państwo zaczęło wreszcie brać na siebie współodpowiedzialność za realne problemy osób starszych oraz zaczęło finansować pomoc seniorom i ich rodzinom. System czeków opiekuńczych nie pomija faktu, że niesamodzielność, choć nie jest kalectwem, może wyłączyć z życia, a więc wymaga większych nakładów finansowych ze strony seniora i jego bliskich, by do tego nie dopuścić. To element naszej polityki prorodzinnej.

Bardzo ważne w naszym programie jest również stworzenie sieci centrów rehabilitacji seniorów oraz domów dziennego pobytu i opieki nad osobami starszymi. Podeszły wiek nie może wykluczać i uniemożliwiać kontakt ze światem.

ASYSTENCI SENIORA

- Profesjonalni, certyfikowani opiekunowie
- Koniec z niepewnością, kto i jak pomoże
- Państwowy system dofinansowania

Poszukując osoby do opieki nad seniorem, Polacy trafiają na rynek usług, których jakości nie są w stanie ocenić. Często usługa jest przepłacana, bo tam, gdzie działają strach i niepewność, pojawia się zjawisko windowania cen, bo bliscy „nie mają innego wyjścia”. Koalicja Obywatelska znalazła rozwiązanie. Stworzymy system legalizacji, certyfikacji i szkoleń asystentów seniora – tak, by ten typ pracy stał się usługą standaryzowaną z unormowanym zakresem cen. Nie wystarczy bowiem sam czek opiekuńczy, Polki i Polacy muszą mieć pewność, że zostanie on spieniężony na rozsądny cel: profesjonalną i racjonalnie wycenioną pomoc.

Asystentów seniora będą mogły zatrudniać zarówno placówki publiczne, np. ośrodki pomocy społecznej, jak i prywatne firmy. Powstanie profesjonalna grupa zawodowa, której poziom usług będzie gwarantowany, a koszty ponoszone przez seniora i jego bliskich oraz dofinansowywane z budżetu państwa. To dużo tańsze rozwiązanie niż skazywanie ludzi aktywnych zawodowo na wykluczenie z rynku pracy z powodu konieczności poświęcenia całego czasu na opiekę nad bliskimi.

URLOPY DLA OPIEKUNÓW

- Finansowany przez państwo urlop wytchnieniowy dla opiekuna
- Urlop w pracy, który nie odbywa się kosztem urlopu wypoczynkowego
- Zadbanie o potrzeby całej rodziny

Koalicja Obywatelska o sytuacji osób starszych myśli perspektywicznie, systemowo i w kontekście sytuacji ich rodzin. Dlatego postulujemy wprowadzenie dwóch rodzajów urlopów dla bliskich osoby starszej.

Pierwszy to czternastodniowe urlopy wytchnieniowe, by nabrać sił w trakcie długotrwałej opieki np. nad rodzicami. To osoba niesamodzielna i jej rodzina zdecydują o tym, jak w tym czasie ma wyglądać opieka: czy podejmie ją ośrodek opieki całodobowej, czy opiekun dochodzący. Koszty organizacji opieki podczas urlopu wytchnieniowego dla opiekuna poniesie państwo.

Drugi rodzaj to czternastodniowy bezpłatny urlop opiekuńczy (lub praca w niepełnym wymiarze). To rozwiązanie, gdy nagle coś niepokojącego dzieje się z bliską nam osobą starszą i potrzeba czasu na zorganizowanie opieki. Nasza propozycja ma na celu zapobiec sytuacjom, w których na opiekę wykorzystywane będą urlopy wypoczynkowe.

OPASKA ŻYCIA

- Natychmiastowa pomoc w sytuacji krytycznej
- Nowoczesny system zdalnej opieki
- Poczucie bezpieczeństwa dla seniora i jego bliskich

W programie „Polska Seniora” proponujemy również wprowadzenie do powszechnego użycia opasek ratunkowych monitorujących stan zdrowia. Dzięki opaskom w sytuacji zagrożenia powiadamiane są służby ratunkowe. Sprzęt będzie dofinansowany w wysokości 10% kwoty czeku opiekuńczego. To rozwiązanie uwalnia od strachu zarówno samego seniora, jak i jego bliskich.

USŁUGI DLA DOMU

- Realna pomoc w domowych problemach
- „Złota rączka” na telefon
- Transport dla osób mających problemy z chodzeniem

Chcemy upowszechnić znakomite rozwiązania dla seniorów wprowadzane przez naszych samorządowców. W Poznaniu świetnie sprawdza się pakiet usług, które przynoszą realną pomoc seniorom. Są w nim usługi „złotej rączki”, czyli pomocy przy drobnych naprawach w mieszkaniach, „pudełko życia”, czyli zestaw informacji dla ratowników medycznych u osób mieszkających samotnie, które zawiera ankietę dotyczącą stanu zdrowia, przyjmowanych leków i ich dawkowania, substancjach uczulających. Seniorzy wysoko oceniają też program „taksówka dla seniora” – ułatwiający osobom, które mają kłopot z poruszaniem się, dotarcie np. do lekarza czy urzędu.

WŁADZA DLA SENIORÓW

- Seniorzy decydujący o własnych potrzebach
- Reprezentacja seniorów mająca wpływ na państwo i samorząd
- Pomoc seniorom na podstawie ich lokalnych potrzeb

W Polsce mamy ponad 8 milionów emerytów i rencistów. Dotąd bez odpowiedzi pozostaje pytanie, dlaczego ich głos ma znaczenie tylko wtedy, gdy zbliżają się wybory. Koalicja Obywatelska chce, by seniorzy zyskali swoje prawa, w tym szczególnie prawo głosu we własnych sprawach. Dlatego powołamy Pełnomocnika rządu ds. polityki senioralnej, utworzymy międzyresortową Radę Polityki Senioralnej oraz Obywatelski Parlament Seniorów, który będzie ustawowym reprezentantem osób starszych. Wzmocnimy również i dofinansujemy Gminne Rady Seniorów, umożliwimy powoływanie takich rad na szczeblu powiatowym i wojewódzkim. Dzięki nim Ogólnopolska Karta Seniora stanie się realnym profitem, a Lokalne Biura Seniora i infolinia dla seniorów będą pomagały w definiowaniu faktycznych potrzeb osób starszych na danym terenie. Wielu seniorów chce włączać się aktywnie w życie, bo wyznaje zasadę „nic o nas bez nas”. Podeszły wiek nie powinien i nie może pozbawiać Polaków możliwości decydowania o sobie.

KOALICJA OBYWATELSKA

Platforma
Obywatelska

.Nowoczesna

www.koalicjaobywatelska.pl

Publikacja sfinansowana przez KKW Koalicja Obywatelska PO .N iPL Zieloni;
ISBN 978-83-63874-73-5

© Copyright by Koalicja Obywatelska PO .N iPL Zieloni Warszawa 2019

Publikacja dostępna na stronie www.koalicjaobywatelska.pl